Jaargang 114. Vrijdag, 28 September 1855. No. 117.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant is verzonden Bijblad no. 18, inhoudende; *kort verslag van de Handelingen van den Gemeenteraad van Groningen en der Staten Generaal.*

INSPECTIE VAN VERLOFGANGERS DER Nationale Militie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen ter kennis van al de Manschappen der Nationale Militie, die zich met Onbepaald Verlof in deze Gemeente bevinden, om het even tot welke Ligting zij behooren, en uit welke Provincie zij afkomstig zijn, met uitzondering van de hieronder vermelden, dat de **INSPECTIE** over die VERLOFGANGERS zal worden gehouden op **Maandag den 8sten October 1855,** aanvang nemende des voormiddags te negen uur.

Dat, ten einde de Verlofgangers niet langer dan noodig op de Inspectie te doen verblijven, bepaald is, dat de bovenbedoelde Verlofgangers op den gemelden dag ter plaatse voornoemd zullen opkomen in de navolgende orde, te weten:

des voormiddags te negen uur, degenen, wier Geslachtsnamen beginnen met de letters A, B en C;

te tien uur, degenen, wier Geslachtsnamen beginnen met de letters D, E, F, G en H;

te elf uur, degenen, wier Geslachtsnamen beginnen met de letters I, J, K, L, M, N, O, P en R;

te twaalf uur, degenen, wier Geslachtsnamen beginnen met de letters S, T, V, W en Z.

Wordende dienvolgens de bedoelde Verlofgangers bij dezen gelast, om precies op het juiste, voor ieder hunner bepaalde uur bij het gebouw *de Korenbeurs* alhier, present te zijn, gekleed in uniform en voorzien van alle zoodanige Kleeding- en Equipementstukken, als bij het vertrek van het Korps aan hen mogten zijn gelaten, alsmede van hunne Zakboekjes en van de Certificaten litt. H. H., welke zij van het Bestuur hunner Gemeente, tegen inhouding van hunnen Verlofpas, hebben bekomen; zullende door den Heer Kolonel, Militie-Commissaris in deze Provincie, een arrest van twee tot zes dagen worden opgelegd aan elken man, die zonder wettige en door den Burgemeester dezer Gemeente aangenomene redenen van de Inspectie mogt achterblijven.

Even als zulks vroeger plaats had, zullen de voorwendsels van onbekendheid met den tijd der Inspectie, of van geene afzonderlijke Citatie te hebben ontvangen, evenmin als van afwezigheid in beroeps uitoefening, als wettige redenen voor het verzuimen der Inspectie worden gehouden, tenzij in het laatste geval, de Verlofganger de vereischte toestemming daartoe verkregen en vooraf van zijne afwezigheid aan den Burgemeester behoorlijk kennis zal hebben gegeven, waaronder echter niet begrepen is het geval van vertrek naar buitenslands, als waaromtrent vergunning van hoogere Autoriteit wordt vereischt. Het wordt bij dezen aan de verlofhebbende Manschappen der Nationale Militie wel expresselijk herinnerd, dat door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog bepalingen zijn gemaakt ten aanzien van zoodanige Verlofgangers, die zich aan insubordinatie schuldig maken of hunne Kleeding- en Equipementstukken mogten hebben verwaarloosd, hoezeer zij met hun Korps hebben afgerekend, en dat dus ten aanzien van deze zal worden gehandeld, zoo als daarbij is voorgeschreven, ten einde de schuldigen in dezen te straffen.

Van deze Inspectie zijn alleen uitgezonderd zoodanige Verlofgangers der Nationale Militie van de ligting van 1855, die in reserve zijn gesteld, en verder diegenen, welke zonder Kleeding- en Equipementstukken zich in deze Gemeente mogten bevinden, alsmede de Miliciëns der ligtingen van 1851 en 1852, die *werkelijk* aan de Najaars-Exercitiën in dit jaar zullen hebben deelgenomen; voorts die Miliciëns van 1853, die in 1854 in activiteit zijn getreden en meer dan een jaar in werkelijke dienst zijn geweest, en de Miliciëns van 1854 die den 1sten October aanstaande met verlof zullen worden gezonden.

GRONINGEN, 27 September 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

Volgens de jongste berigten, zijn thans te Uta 50,000 Mormonen vereenigd. De Europesche landverhuizing naar Groot-Zoutmeer is in het loopend jaar grooter geweest dan ooit te voren. Het agentschap der Mormonen te Liverpool heeft in de jongste tijden 3600 Mormonen afgezonden. In het aanstaande jaar zal hun getal te Uta wel tot 60,000 geklommen zijn, het vereischte getal om eenen staat uit te maken, en dan zullen zij op grond daarvan waarschijnlijk eischen in het bondgenootschap opgenomen te worden. Zal men te Washington daartoe besluiten kunnen, daar de Mormonen eene theocratisch-absolute heerschappij en de onchristelijke veelwijverij ingevoerd hebben, terwijl de staatsregeling in de Vereenigde Staten republikeinsch zijn moet? — De Mormonen worden de *heiligen der jongste dagen* genoemd. Te Liverpool hebben zij een hoofd-orgaan gevestigd, onder den titel van de *Millenial Star*, die wekelijks verschijnt. Ook hebben zij een Fransch blad, getiteld: *Etoile du Désert, organe de l'église de Jésus Christ des Saints des Derniers.* Hunne tijdschriften zijn zeer goedkoop gesteld, en worden bij duizenden in Europa verspreid. Te Great Salt Lake City wordt de *Desert News* uitgegeven. Behalve deze bladen, hebben de Mormonen onderlingen eene menigte zoogenaamde tekstboeken. Bijna al deze geschriften zijn in het Fransch, Duitsch, Italiaansch en Deensch overgezet. De Denen bezitten een eigen orgaan, dat tweemaal in de week verschijnt. In Denemarken zijn de meeste Mormonen aangeworven, en daarna mag Wales genoemd worden.

— Men heeft de Katholijke kerk te Sidney, Ohio, in den nacht van den 18den Aug. l.l. door middel van kruid in de lucht laten vliegen.

Er is nog geen spoor van de vijanden, die aan deze wandaad hebben deel genomen, ontdekt. Er is eene belooning gesteld op het ontdekken der daders.

RUSLAND. — TURKIJE.

Wij zijn thans in het bezit van het officiële rapport van maarschalk *Pélissier*, waarin op eene uitvoerige wijze de bijzonderheden van de inneming van Sebastopol worden medegedeeld. Het eerste gedeelte er van alleen beslaat twee kolommen van den *Moniteur*. Ziehier den hoofdinhoud:

„Groot-hoofdkwartier te Sebastopol den 11den Sept. 1855.

„Mijnheer de Maarschalk!

„Sedert den 16den Augustus, den dag van den slag der Tschernaïa en in weerwil van de herhaalde waarschuwingen van een nieuwen en meer geduchten aanval van den vijand tegen de positiën, welke wij aan de rivier bezetten, werd alles gereed gemaakt voor een beslissenden storm tegen Sebastopol zelf.

„Alles gereed zijnde, besloot ik in overeenstemming met generaal *Simpson*, den 8sten des middags te stormen.

„De divisie *Mac Mahon* moest het Malakoffwerk innemen; de divisie *Dulac* den Redan van de Carenage aanvallen en op het centrum moest de divisie *la Motterouge* tegen den muur, die de twee uiterste punten vereenigt, oprukken. Ik had aan generaal *Bosquet*, behalve deze troepen, nog de divisie der garde van generaal *Mellinet* gegeven, om deze drie divisiën te ondersteunen. Voor zoo ver betreffende den regtervleugel:

„Op het centrum moesten de Engelschen den Grooten Redan aanvallen, door het vooruitspringende gedeelte er van te beklimmen.

„Op den linkervleugel, moest het eerste legerkorps, waarbij generaal *La Marmora* eene Sardinische brigade gevoegd had, met de divisie *Levaillant* aan het hoofd, door het Centrale Bastion, het binnengedeelte der stad binnendringen en daarna het bastion du Mât omsingelen, om zich mede daarin te vestigen. Generaal *de Salles* had bevel zijn' aanval slechts zoo ver te vervolgen, als de omstandigheden dit zouden toelaten.

„Buitendien zouden de vloten der admiraals *Lyons* en *Bruat* eene geduchte afleiding bewerkstelligen door op het Quarantaine-fort en de maritieme fronten der vesting te vuren. Doch de staat der zee, beroerd door een hevigen noordwesten wind, was zoodanig, dat noch de linieschepen, noch de fregatten hunne ankerplaats konden verlaten. Evenwel hebben de Engelsche en Fransche [illegible] op eene bewonderingswaardige wijze gevuurd; zij hebben ons veel hulp verleend.

„Des middags precies rukten de divisiën *Mac Mahon*, *La Motterouge* en *Dulac*, door hunne chefs geëlectriseerd, tegen Malakoff, den verbindingsmuur en den kleinen Redan van de Carenage op. Na ongehoorde moeijelijkheden van overklimming en een verschrikkelijken strijd van man tegen man, slaagde de divisie *Mac Mahon* er in zich in het voorste gedeelte van Malakoff te nestelen. De vijand liet een' stroom van projectilen van allerlei aard op onze dappere troepen regenen; de Redan van de Carenage, vooral beheerscht door het zoogenaamde Huis met het kruis en de stoombooten, had men na zijne bezetting moeten verlaten, doch de divisie *La Motterouge* hield zich goed op een gedeelte van den verbindingsmuur, en de divisie *Mac Mahon* won weldra Malakoff, waarheen generaal *Bosquet* onophoudelijk de reserves rigtte, waarvan ik de komst bespoedigde.

„De overige aanvallen waren ondergeschikt aan dien op Malakoff, het hoofdpunt der verdediging van de vesting.

„Uit de redoute Brancion, waar ik mij geplaatst had, oordeelde ik dat Malakoff in onze magt zoude blijven, en ik gaf het met generaal *Simpson* overeengekomen sein.

„Terstond rukten de Engelschen moedig op tegen het vooruitspringende gedeelte van den Grooten Redan, zij slaagden er in er in te komen en worstelden geruimen tijd om zich in dat werk te handhaven, doch overweldigd door de Russische reserves, die niet ophielden te naderen, en het hevige artillerievuur, moesten zij naar hunne parallellen terugtrekken.

„Op hetzelfde sein had generaal *de Salles* het Centrale Bastion doen aanvallen. De divisie *Levaillant* slaagde er eerst in zich er in te nestelen, even als in het regter lunet, toen op een allerhevigst schrootvuur, de aankomst van zulke aanzienlijke Russische versterkingen volgde, dat onze troepen, die door het vuur gedecimeerd en wier aanvoerders buiten staat van gevecht gesteld waren, genoodzaakt waren naar de wapenplaatsen terug te keeren, van waar zij vertrokken waren.

„Overtuigd dat de inneming van Malakoff de overwinning moest beslissen, belette ik de hernieuwing der andere aanvallen, welke, door het vijandelijke leger op alle zijne punten van verdediging bezig te houden, reeds hun voornaamste doel vervuld hadden, en ik vestigde geheel mijne aandacht op het bezit van Malakoff, waarvan generaal *Mac Mahon* zich geheel en al had kunnen meester maken. Een oogenblik van krisis werd overigens voorbereid.

„Generaal *Bosquet* was door het springen eener bom gekwetst en ik had zijn kommandement aan generaal *Dulac* moeten overgeven. Een kruidmagazijn van den bij Malakoff gelegen muur was gesprongen en deed mij voor de meest ernstige gevolgen vreezen.

„De Russen, hopende gebruik te kunnen maken van dit toeval, naderden in groote massas en vielen in drie kolonnes het centrum, den linker- en den regtervleugel van den Malakoff aan. Doch in het inwendige van het werk had men reeds zijne maatregelen kunnen nemen; generaal *Mac Mahon* koos, om het te verdedigen, van die stoutmoedige troepen, die voor niets terugdeinzen, en na wanhopige inspanningen zagen de Russen zich gedwongen af te trekken. Van dat oogenblik af aan gaven zij elke offensieve beweging op. Malakoff was ons en kon ons niet meer ontnomen worden. Het was half vijf.

„Terstond werden maatregelen genomen om in staat te zijn den vijand te kunnen terugslaan, indien hij een' nachtelijken aanval mogt wagen. Doch weldra werden wij uit die onzekerheid gered. Zoodra de nacht aanbrak, verspreidden zich in alle rigtingen vlammen; mijnen ontploften; kruidmagazijnen sprongen in de lucht; het schouwspel van het in vlam staande Sebastopol, door het geheele leger aangestaard, was eene der indrukwekkendste en droevigste schilderijen, welke de krijgsgeschiedenis heeft kunnen opleveren. De vijand was bezig alles te ontruimen; deze ontruiming geschiedde des nachts met behulp van de tusschen de beide oevers der reede aangelegde schipbrug en onder bescherming der aanhoudende ontploffingen, welke mij echter niet belet hebben hem te naderen en afbreuk te doen. Den 9den des morgens was het geheele zuidelijke gedeelte der stad ontruimd en in onze magt.

„Ik behoef u niet te wijzen op het gewigt van eene dergelijke overwinning. Evenmin behoef ik u te gewagen van het dappere leger, welks krijgsmansdeugden en verknochtheid door den Keizer op den regten prijs geschat worden, en ik zal, hoewel het aantal er van groot is, u de namen onder het oog brengen van hen, die zich onder zooveel dappere soldaten, hebben onderscheiden. Ik kan dit nog niet doen, doch ik zal dien pligt in eene mijner volgende depêches vervullen.

„Geloof mij, enz. „*De Opperbevelhebber*:
„PÉLISSIER."

Uit het tweede gedeelte van het rapport van maarschalk *Pélissier*, in den *Moniteur* opgenomen, blijkt, dat het verlies van het Fransche leger bij de bestorming der vestingwerken voor en de inneming van Sebastopol op den 8sten dezer is als volgt: 5 generaals gesneuveld, 10 gekwetst; 24 hoofd-officieren gesneuveld, 20 gekwetst, 2 vermist; 116 officieren gesneuveld, 224 gekwetst, 8 vermist; van onderofficieren en soldaten 1489 gesneuveld, 4259 gekwetst, 1400 vermist.

Ook de schout-bij-nacht en opperbevelhebber der vloot sir *Edmund Lyons* heeft een rapport ingezonden nopens de medewerking der Engelsche marine aan het bombardement en den aanval tegen Sebastopol.

Hoofdzakelijk blijkt er uit, dat de vloten ten gevolge van het des morgens opgekomen onstuimige weder, niet de medewerking hebben kunnen verleenen tegen de batterijen der Quarantaine, welke men zich had voorgesteld, doch dat de bombardeerbooten van uit de positie, die zij bezet hielden in de baai van Streletzka, niettemin krachtig vuur hebben onderhouden, dat eene niet geringe uitwerking heeft gehad. In den avond van den 8sten schenen de zaken in de haven in denzelfden toestand te verkeeren als des morgens, doch des nachts hoorde men sterke uitbarstingen, en bij het krieken van den dageraad zag men, dat de fortificatiën aan de zuidzijde aan de vlammen waren prijs gegeven; dat men de zes nog overige schepen had doen zinken, zoodat toen van de Russische Zwarte-zee-vloot nog slechts twee magtelooze korvetten en negen, meestal zeer kleine stoomschepen overbleven. Spoedig daarna zag men den vijand zijnen terugtogt bewerkstelligen over de kortelings opgerigte brug. — Nog ziet men uit dit rapport, dat de Franschen slechts tien minuten hebben noodig gehad om hunne vaandels op de muren van den Malakoff te planten.

Het in ons vorig nommer medegedeeld rapport van generaal *Simpson* wordt algemeen in Engeland geroemd wegens de bescheidenheid die daarin heerscht. Deze lof is echter in ekeren zin dubbelzinnig, want in de eerste plaats verwonderde men zich over zijn schralen inhoud, en zelfs de ministeriële *Globe* kan deswege eene aanmerking niet onderdrukken.

De *Times* berispt het gedrag van den generaal *Simpson*, in de Krim, op den 8sten Sept, dat niet de schoonste bladzijde van de geschiedenis der Engelsche armee in dien veldtogt zal beslaan. Zij vraagt, hoe het kan zijn, dat slechts 1500 man hebben deel genomen in den aanval op den Redan? en hoe — daar deze kolonne te zwak was voor den storm — de loopgraven met te veel manschappen waren opgepropt, om eene tweede kolonne te vormen?

De *Moniteur* bevat een overzigt der geschiedenis van het beleg van Sebastopol. De Russen hebben in den regel 800 stukken gehad. De batterijen der belegeraars werden verdedigd door 700 kanonnen, die in het geheel 1,600,000 schoten deden. Hunne naderingswerken werden over eene uitgebreidheid van ruim twintig mijlen in rotsgronden bewerkstelligd. Zij bezigden 80,000 schanskorven, [illegible] fascines en een millioen aardzakken. De genie verloor 31 officieren aan gesneuvelden, waaronder de generaal *Bizot*, een kolonel, 6 majoors, 20 kapiteins en 3 luitenants, alsmede 33 gekwetsten.

De *Times* deelt eene depêche mede uit Sebastopol, d.d. 16den dezer, van zijn' correspondent in het Engelsche leger. Daarin wordt gezegd, dat de Russen de noordzijde versterken. De Franschen zijn met kavallerie en eene kolonne infanterie naar den kant van Baktschiseraï, over de vallei van Baïdar, voorwaarts gerukt. Er was bevel gegeven om Sebastopol te slechten en de bassins te dempen. Een hevige storm heeft op de kusten der Krim gewoed.

Ten aanzien der te verwachten krijgsbewegingen der bondgenooten zijn verschillende geruchten in omloop, doch is niets zekers bekend. De positie der Russen op de Mackenzie-hoogten wordt in Weenen door deskundigen als zeer sterk beschouwd, en als hoogst gevaarlijk voor een vijand, die haar van voren zoude willen aantasten. Men houdt het aldaar voor niet onmogelijk, dat de generaal *Gortschakoff*, na de hem toegedachte versterkingen te hebben bekomen, nog van zijne zijde een' aanval op de positie der bondgenooten aan de Tschernaïa zoude beproeven.

Uit Odessa wordt van den 11den gemeld, dat het verlies van Sebastopol aldaar geene geringe ontsteltenis had gebaard; dat er dadelijk nieuwe maatregelen van tegenweer waren genomen en last gegeven, dat de naar de Krim op marsch zich bevindende Russische troepen zich te Perekop zouden vereenigen.

Reeds zoo menigmaal werd gewezen op de vernieling, waarmede de Engelsche marine in de zee van Azoff en de Oostzee bezield scheen te zijn, wanneer zich Russisch eigendom onder haar bereik kwam, dat wij het ons inderdaad tot een genoegen rekenen ook eens een voorbeeld van het tegendeel te kunnen bijbrengen. Den 12den September, 's morgens omstreeks 10 uur, werd men te Pernau eene Engelsche boot onder parlementaire vlag gewaar, die aan de monding der rivier bleef liggen. De officier der boot liet den burgemeester weten, dat de opperbevelhebber der schepen, die de golf van Riga en de daaraan grenzende wateren blokkeerde, met eene magt voor Pernau verschenen was, toereikend om de stad te vernielen; dat hij echter geneigd was met zachtheid te handelen, bijaldien de volgende voorwaarden werden aangenomen: het garnizoen der stad moest zich als krijgsgevangenen overgeven en de wapens nederleggen; het in Pernau aanwezige eigendom der kroon, alsmede de schepen en vaartuigen, welke in de rivier lagen, moesten worden uitgeleverd. Het antwoord des burgemeesters was, dat zich daar geen militair bevond, dat roerende eigendommen der kroon daar niet aanwezig waren en de vaartuigen in de rivier 7 wersten van daar lagen, alwaar zich echter Russische troepen bevonden; dat aan de stad noch de eigendommen noch de schepen toebehoorden, en, wanneer de Engelschen de uitlevering der vaartuigen bleven verlangen, zij die dan zelven van daar moesten halen. Voorts werd verzocht om de onbeschermde stad te sparen. Het gelukte den burgemeester, door zijne voorstellen den bevelhebber *Omanney* te bewegen van zijne eischen af te zien. Ditmaal is de stad dus aan het haar dreigende gevaar ontkomen. Eere zij daarvoor den grootmoedigen bevelhebber toegebragt.

Volgens berigten uit Moskau, is Keizer *Alexander* den 13den te 11 uur 's avonds, vergezeld door de Keizerin, zijne kinderen en de hertogin v. *Leuchtenberg*, aldaar in goeden welstand gearriveerd. De stad was schitterend verlicht.

Volgens bijzondere brieven uit Petersburg, heeft de Keizer een ontwerp van wet, door den minister van financiën aangeboden, betreffende eene grondige hervorming van het tegenwoordig handelstelsel met China, over Kiachta, goedgekeurd.

— *Saïd*-pacha, de Onderkoning van Egypte, is weêrspannig tegen de Porte en (naar het zich laat aanzien) diens bondgenooten. Zijn gedrag schijnt aan te duiden dat hij niet wenscht te zijn wat men hem maken wil, d. i. een vassal van de Westersche mogendheden. De van hem gevorderde troepen voor Tripoli zijn niet afgezonden; hij is ontevreden dat zijne schatting aan Turkije verpand is voor leeningen in Londen, en vertoornd over de moeijelijkheden met betrekking tot het kanaal van Suez gerezen. Dien ten gevolge had *Saïd*-pacha het voornemen zich naar Londen, Parijs en Weenen te begeven, doch de Porte wendde zich insgelijks tot de Westersche mogendheden.

De *Times*, welke deze bijzonderheden door zijne vermelding tot het nieuws van den dag maakt, voegt er bij, dat de geheele wereld, maar bijzonder Engeland belang heeft bij de verzekering van dien weg naar het Oosten, welke de hooge waarde van Egypte uitmaakt, en beweert dat de Westersche magten den Onderkoning van Egypte dwingen zullen tot medewerking in den krijg, waarvan hij wel is waar tot dus verre weinig voordeel genoot, doch die later rijkelijk de opofferingen van eenige jaren vergoeden zal.

— De *Constitutionnel* behandelt de vraag, of ten gevolge van de jongste gebeurtenissen, eenige verandering in de diplomatieke situatie gekomen is, en of er reeds eenig uitzigt bestaat op de opening van nieuwe vredesonderhandelingen. Het een en ander meent genoemd blad te mogen ontkennen. Het is van oordeel, dat Frankrijk en Engeland het voorname doel van den oorlog eerst bereikt zullen hebben, wanneer zij de Krim op de Russen hebben veroverd, en dat zij tot zoolang niet aan den vrede kunnen denken. Evenmin zal, volgens den *Constitutionnel*, Rusland, na den gedachten slag, die door het verlies van Sebastopol aan hetzelve is toegebragt, dadelijk er toe overgaan om vredesvoorstellen te doen; en toch zal het weldra daartoe moeten besluiten, indien het zich niet aan nog grooter rampen wil blootstellen. „Thans," zegt het Parijsche blad, „zullen de zegevierende wapenen der geallieërden niet verder gaan dan Perecop; maar wanneer de hardnekkigheid van den Keizer den strijd onbepaald wilde verlengen, dan zou de verovering van de Krim onvermijdelijk door die van Bessabarië gevolgd worden, — en Bessarabië ligt niet ver van Polen.

„Rusland zal niet onvoorzigtig met het vuur willen spelen. Door zijne nederlagen in de Krim is het naar de zijde van het Oosten reeds eene eeuw achteruit gezet; het zal zich niet aan het gevaar bloot willen stellen, van ook aan de zijde van het Westen door zijne verliezen in Europa eene eeuw achteruit te geraken. Er zal dus een oogenblik komen, dat het kabinet van Petersburg, door den adel en het volk zelf gedrongen, van de Westersche mogendheden den vrede zal vragen. Maar niets toont aan, dat Rusland op dit oogenblik aan stappen denkt, die tot spoedige onderhandelingen zouden kunnen leiden.

„Wel tracht Pruissen op dit oogenblik de rol van be-

middelende mogendheid te bervatten, maar de hoop, die het voeden mogt van daarin te zullen slagen, is ijdel. Frankrijk en Engeland kunnen aan geene mogendheid hoegenaamd de rol van bemiddelaar toekennen. Zij zullen althans niet dulden dat Pruissen die rol te haren aanzien aanneme. Geenerlei regtstreeksche of zijdelingsche bemiddeling, geenerlei openbare of verborgene tusschenkomst kan worden toegelaten. Als Rusland den vrede wil, zal het zelf daarom moeten vragen."

Le Nord laat op dit artikel volgen: „Een veroveraar die met zijn zegevierend leger geheel Europa had doorgetrokken, kon geen hoogeren toon voeren dan welken de *Constitutionnel* thans aanslaat. Het is waar, dat hij zich verbeeldt, dat Rusland in het hart getroffen is, dat het uitgeput is in geld en in manschappen, op sterven ligt en gereed is genade af te smeeken." Men vergeet maar al te ligt, gaat dat dagblad voort, de laatste dagen van het keizerrijk, die tijden toen zich van alle kanten zoovele stemmen verhieven tot verwensching van den grooten overwinnaar, die op de slagvelden zooveel bloed vergoten en geld verkwist had. Men vergeet maar al te ligt, dat het Fransche leger wel is waar te Moskau, dat hart van Rusland, kwam, maar dat Rusland uit zijnen boezem dit uitgeputte, stervende en te gronde gerigte leger uitwierp, dat Rusland sterk bleef te midden van die vreeselijke ramp, en zijne kozakken afzond om hunne paarden te laten baden in de wateren der Seine *na in het hart getroffen te zijn*, nog op eene andere wijze dan door de inneming van Sebastopol! Wij herhalen het, zoo besluit *le Nord*, na het als getrouwe weerklank van het vaderlandslievende Rusland reeds dikwijls te hebben doen hooren, een' eervollen vrede verlangt Rusland en het zoude dien met vreugde aannemen, maar een' vernederenden vrede zal het noch morgen noch immer onderteekenen.

De Weener *Presse* meldt uit geloofwaardige bron, dat al wat over diplomatische voorstellen, ten doel hebbende vredesonderhandelingen tot stand te brengen of voor te bereiden, gemeld wordt, geheel en al ongegrond is. Slechts dit wordt met eenige zekerheid uit Parijs en Londen vernomen, dat de Westersche regeringen besloten hebben den strijd in de Krim met de meest mogelijke kracht voort te zetten, alsmede om aan het tooneel des oorlogs in Azië hare aandacht in verdubbelde mate te wijden.

De *Economist* stelt als noodzakelijke voorwaarden voor een eerlijken vrede met Rusland: 1). afstand van de Krim; 2) erkenning van de onafhankelijkheid der Circassiërs; 3) de ontruiming van Georgië door de Russen; 4) terugtrekking der Russen van de Donau-monden, benevens afstand van alle aanspraken op afzonderlijke of collectieve protectoraten.

ITALIE.

Het geschil tusschen Napels en de Westersche mogendheden is nog niet, zoo als men algemeen vooronderstelde na het ontslag van den minister van politie *Massa*, in het reine gebragt. „Eene nieuwe reden van wantrouwen," zegt de *Constitutionnel*, — een der organen van de Fransche bewindslieden, — heeft zich te Napels voor de Westersche mogendheden opgedaan, op het eigen oogenblik waarop zij konden meenen dat de afzetting van den heer *Massa* het onderpand was van de opregtheid der door het gouvernement aan den dag gelegde veranderde denkwijze. Ter zelfder tijd toch dat Koning *Ferdinand* het bestuur der politie aan den heer *Massa* ontnam, gaf hij aan den prins *van Ischitella* zijn ontslag als minister van oorlog, en verwijderde daardoor het eenige lid van het kabinet, hetwelk gunstig gestemd was voor de politiek der Westersche mogendheden. Zoo doende nam hij met de eene hand weg wat hij veinsde met de andere te bewilligen. Frankrijk en Engeland zijn dus genoodzaakt nieuwe vertoogen aan Koning *Ferdinand* te doen, waarvan de uitwerking niet lang achter zal blijven. Het is toch niet te wachten dat de Koning van Napels zich zou willen blootstellen aan dwangmaatregelen, die de Westersche mogendheden, ongaarne voorzeker, zouden nemen, maar waartoe zij wel zouden moeten besluiten, indien de vijandige gezindheid van de regering der Beide Siciliën ze daartoe noodzaakte."

De *Univers* weerspreekt het gerucht van het bestaan van vriendschappelijke betrekkingen tusschen Rusland en den H. Stoel en beschuldigt de Pruissische regering, dat deze van haren invloed gebruik heeft gemaakt, om de belangen der Katholijken in Rusland te benadeelen. Hetzelfde blad verzekert, dat de geschillen tusschen de Napelsche regering en de Jezuiten op het punt zijn van bijgelegd te worden.

Uit Genua wordt berigt, dat een aldaar woonachtige broeder van *Pianori* door 12 dolksteken is vermoord gevonden.

Te Turijn is men niet geheel gerust aangaande den gezondheids-toestand des Konings, en de koninklijke prinsen die thans verschillende gewesten des rijks bezoeken, zullen naar de hoofdstad terugkeeren.

SPANJE.

Hoe de Koningin tegenwoordig verlaagd wordt tot de gehoorzame dienares van hare eerste ministers, wordt in een sterk sprekend voorbeeld ons weder uit de laatste berigten van Madrid kenbaar. De ministerraad had namelijk besloten eene geheele verandering te brengen in de inrigting van het huis der Koningin. De keuze van de ambtenaren van haar paleis, alsmede van de hofdames, zal voor 't vervolg aan de Koningin worden ontnomen en zullen de major domus en de eerste staatsdame door den ministerraad worden benoemd, terwijl de alzoo benoemden weder al het overige personeel zullen aanstellen. Men gevoelt hoe vernederend dit besluit voor de Koningin moet zijn, en toch het besluit moest door haar mede worden onderteekend. Zie hier hoe zulks geschiedde. Toen de generaal *Zabala* het besluit haar ter teekening kwam aanbieden, verklaarde H. M. dat zij niet gevoegelijk een dergelijk document kon onderteekenen, dat, terwijl het in hare prerogatieven ingreep, eene regtstreeksche beleediging was tegen den Koning. Zij voegde er bij, uit zekere bronnen te weten, dat de ministerraad het ontwerp niet had goedgekeurd, als *O'Donnell* er niet op had aangedrongen. Deze, des nachts door den telegraaf onderrigt van hetgeen er omging, was reeds te elf uur op het Escuriaal en werd een uur later bij de Koningin toegelaten. De maarschalk trachtte haar te doen begrijpen, dat de geheele raad eenstemmig die maatregelen had noodig geoordeeld. De Koningin antwoordde, dat een bijzonder vriend van een der ministers haar nog den vorigen dag had verzekerd, dat de minister van oorlog de eenige in den raad was, die de aanneming van het nieuwe reglement verlangde. Deze verzekerde nogmaals het tegenovergestelde, er bijvoegende, dat, daar H. M. dit meende, hij het van zijn pligt achtte zijn ontslag te vragen. De Koningin hernam met eenige koelheid, dat hij kon doen zoo als hem goeddacht, maar dat zij, wat haar betrof, niet zou teekenen. Toen hij op het punt stond naar Madrid terug te keeren, zond zij hem een' generaal, om hem te verzekeren, dat zij niet boos op hem was.

Des avonds verklaarden alle ministers en ook *Espartero*, na hem gehoord te hebben, dat zoo hij zijn ontslag nam, zij zulks allen deden. *O'Donnell* drong bij den president aan, dit denkbeeld te laten varen en zeide, dat zoo zelfs het geheele kabinet aftrad, *Espartero* dit niet moest doen, om de rust des lands niet in gevaar te brengen.

Den volgenden morgen begaf *Espartero* zich naar het Escuriaal en zeide aan de Koningin, dat het haar vrijstond om ten opzigte van het besluit te handelen zoo als zij verkoos, maar dat, zoo zij weigerde te teekenen, hare ministers verpligt waren, de Cortès bijeen te roepen en kennis te geven van hetgeen er omging.

De Koningin teekende hierop het besluit, en moest, na het vertrek van den hertog, het koel gedrag van hare intiemste vertrouwelingen verduren.

Voorzeker moesten wel de ministers doortastende maatregelen nemen, om van de vele misbruiken, die zich niet het minst onder de omgeving van de Koningin openbaren, paal en perk te stellen — en toch, wie zou geen medelijden koesteren met eene Koningin, die verlaagd wordt tot de gedienstige slavin van hare eerste staatsdienaren?

DUITSCHLAND.

Uit Londen is de tijding ontvangen dat het huwelijk van den zoon van den prins van Pruissen met de oudste dochter van Koningin *Victoria* is vastgesteld en te Bingen aan den Rijn zal worden voltrokken, gelijktijdig met dat van 's prinsen dochter met den prins-regent van Baden.

— *Heinrich Barth*, de beroemde reiziger in Afrika, wordt ieder dag te Berlijn verwacht. Reeds in de jaren 1845 tot 1847 bezocht hij het geheele noordelijk gedeelte van Afrika en de verdere kustlanden van de Middellandsche zee. In het belang van den handel wenschte men in Engeland naauwkeuriger kennis te bezitten van de binnenlanden van dat werelddeel en koos men *Richardson* uit, om dit plan te volbrengen Om de nieuwe expeditie ook voor de wetenschap vruchtbaar te maken, voegde Duitschland er de twee Berlijnsche geleerden *Overweg* en *Barth* bij. De kosten werden grootendeels door Duitschland bestreden. In Nov. 1849 verlieten zij Berlijn en begaven zich naar Tunis en Tripoli, van waar zij hunne reis, in gezelschap van *Richardson*, aanvingen. Den 1sten Jan. 1851 bevonden zij zich op de helling van het Sahara-plateau en kwamen in water- en boschrijke Negerlanden. *Richardson* stierf den 4den Maart 1851 en *Overweg* den 27sten Sept. 1852. Sedert heeft *Barth* alleen de moeijelijke taak volbragt, eene taak vol gevaren, nu van het ongezonde klimaat, dat hem meer dan ééns aan den oever van den dood bragt, dán van de vijandschap der menschen, onder welke hij verkeerde. Dikwijls was hij in de allermoeijelijkste omstandigheden, zelfs met geen ander uitzigt dan om te moeten bedelen, doch vond dan ook ondersteuning en hulp. Hij is onder menschen geweest die nooit eenen Europeaan gezien hadden, en heeft steden en rijken bezocht die zelfs bij naam in Europa onbekend waren. Hij heeft den loop van rivieren nagespoord die den weg tot Europesche ondernemingen openen en voor den handel van groot belang kunnen worden Voor de kennis der binnenlanden van Afrika heeft hij grooter verdiensten dan één zijner voorgangers. Uit zijne brieven, gedurende de reis naar Europa geschreven, is reeds veel bekend geworden; doch een uitvoerig en zamenhangend werk mag men van hem zelven verwachten.

— Herhaaldelijk verzekert men, dat eene nieuwe Russische leening door een groot bankiershuis in Nederland zou worden gerealiseerd. Deze geruchten vereischen echter nog allezins bevestiging.

— De Keizer van Oostenrijk heeft aan den vorst van Montenegro, *Daniëlo*, onlangs een bewijs van zijne welwillendheid gegeven. Z. M. heeft namelijk bepaald, dat op kosten der regering twee jonge Montenegrijnen in de theologie zullen studeren.

— De ratificatiën van het tusschen Oostenrijk en Rome gesloten concordaat zijn den 25sten uitgewisseld.

ZWEDEN en NOORWEGEN.

De tijding van den val van Sebastopol heeft, volgens de berigten uit Stokholm, niet alleen daar, maar in geheel Zweden groote vreugde verwekt en in Upsala zelfs aanleiding gegeven tot eene openbare demonstratie van de zijde der studenten, die ter eere van de door de geallieërden behaalde overwinning, in plegtigen optogt met vaandels en onder het zingen van vaderlandsche liederen, door de stad naar het standbeeld van *Gustaaf Adolf* trokken, alwaar door een' der curatoren eene toepasselijke rede gehouden werd.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 24 September.

Aanstaande Zondag is vastgesteld tot dankdag door geheel het vereenigd koningrijk Groot-Brittanje en Ierland, wegens de inneming van Sebastopol. Eene plegtige godsdienstoefening zal te dien einde in alle kerken worden gehouden.

— Van den kant onzer bewindslieden wordt op nieuw verkondigd, dat het publiek nu niet meer de bekendmaking van zoo vele telegrafische depêches uit het leger moet verwachten, als tot dus ver plagten medegedeeld te worden. Terwijl de krijgsbedrijven zich schier uitsluitend bepaalden tot de belegering en de verdediging van Sebastopol, kon het bekend maken van daartoe betrekkelijke opgaven uit den aard der zaak zonder bezwaar, bepaaldelijk zonder voordeel voor den vijand, geschieden; dit is nu niet meer het geval. „De oorlog (zegt de *Globe*) zal nu in het veld gevoerd worden, en het zal nu meer dan vroeger op krijgsbeleid aankomen. In zoodanigen oorlog is voor den veldheer niets van meer belang dan eene naauwkeurige bekendheid met de positie en de bewegingen des vijands. Sebastopol, Londen en Petersburg liggen nu (door de telegafen) slechts weinige uren van elkander verwijderd, en als lord *Panmure* hier openlijk mededeelt, welke bewegingen de generaal *Simpson* op dezen of dien dag gemaakt heeft, is prins *Gortschakoff* in de gelegenheid om zeer spoedig eene kennis te bekomen, die hem hoogst voordeelig kan wezen. De voorzigtigheid gebiedt dus groote spaarzaamheid in het doen van opgaven uit het leger; maar het publiek kan verzekerd zijn, dat het alle berigten, die zonder bezwaar van dien aard bekend gemaakt kunnen worden; terstond zal vernemen."

— De Russische officieren, welke op hun woord van eer in krijgsgevangenschap te Plymouth hun verblijf hebben, hielden onlangs een' feestmaaltijd — geenszins ter viering van de verovering van Sebastopol, die volgens hen nimmer volkomen zal zijn — maar ten eere van den naamdag van hunnen heilige: *Alexander*. Drieëndertig officieren namen daaraan deel, en daar het Engelsche gouvernement hen ruimschoots van geld voorziet, waren aan het diné geene kosten gespaard. Een geestelijke in plegtgewaad zat aan den maaltijd voor en stelde verscheidene toasten in, die allen, naar het scheen, met geestdrift werden gedronken.

Het diné was echter niet uitsluitend ter eere van hunnen heilige, maar ook ter herinnering aan de onderwerping van Polen, na den laatsten vrijheidsoorlog dier natie. De Russische krijgsgevangene officieren houden niet zelden dergelijke bijeenkomsten, en zij nemen ook aan de vermakelijkheden te Plymouth deel, zoodat men oogenschijnlijk zoude zeggen, dat hunne krijgsgevangenschap hun niet hard moet vallen.

— Met betrekking tot de klimmende prijzen van alle levensmiddelen, lezen wij in de *Times* het volgende: „Het is niet te ontkennen, dat te midden der in de laatste dagen op het oorlogstooneel behaalde overwinningen, de algemeene juichtoon eenigermate onderdrukt wordt door de teekenen van den druk, welke Westelijk Europa thans ondervindt en welke ons er aan herinnert, dat de offers van den oorlog zich niet bij het leger alleen bepalen. Het is aan geenen twijfel onderhevig, dat in Frankrijk en in de meeste landen van midden- en zuidelijk Europa de opbrengst van den oogst beneden het middelmatige is geweest en ook in Engeland bij het gezegende jaar 1854 is ten achteren gebleven. Alleen de oogst in Amerika is buitengemeen goed uitgevallen, eene aanzienlijke hoeveelheid gronds was daar dit jaar met tarwe bebouwd en de vrucht is gelukkig binnengebragt. Het beschikbare overschot van tarwe in de Vereenigde Staten en Canada wordt op 5 millioen quarters geschat, wat meer dan voldoende is om het opgegeven deficit in Frankrijk dubbel te dekken. Van dezen voorraad zal, naar wij vernemen, ongeveer de helft tusschen den 1sten Sept. en den 1sten Mei naar Europa verscheept worden en wij hebben grond om aan te nemen, dat door Frankrijk reeds aan gene zijde van den Atlantischen oceaan zeer aanzienlijke bestellingen gedaan zijn. Wanneer ook al de blokkade der Zuid-Russische havens en bepaaldelijk van de zee van Azoff de toevoeren uit een' uitgestrekten en vruchbaren bodem afsnijdt, zoo hebben wij toch geene reden er aan te twijfelen, dat nog altijd pogingen tot opening van de Donau-scheepvaart en van den graanhandel in de Vorstendommen gedaan worden. En ofschoon de graanprijzen in dit jaar vermoedelijk boven den gewonen prijs zullen blijven, zoo gelooven wij toch, dat men over een' voorraad gebieden kan, die volkomen toereikende is om het in Westelijk Europa en in eenige deelen van Duitschland aanwezige deficit te dekken."

— De scheepsbouwers in de noordelijke havens van Engeland beginnen thans de ra's hunner nieuwe schepen uit ijzer in plaats van hout te vervaardigen. De kosten zijn bijna dezelfde, het gewigt der ijzeren ra's is de helft minder en hunne duurzaamheid veel langer.

— Te Manchester is l.l. Zaturdag eene tentoonstelling van fraaije jonge kinderen gehouden; er waren nagenoeg 300 mededingers naar de uitgeloofde prijzen en 5000 personen hadden 1 à 2 sh. entrée-geld betaald om als toeschouwers de zonderlinge vertooning te mogen bijwonen; onder de behaalde prijzen, verwierf de kleinzoon van een voormalig parlementslid een zilveren theepot; onlangs is te Boston in Lincolnshire eene soortgelijke tentoonstelling gehouden.

— De heer *Buffum* heeft in eene alhier gehoudene bijeenkomst trachten aan te toonen dat Californië eens meer wijn zal opleveren dan geheel Europa te zamen. In het distrikt Los Angelos zijn alleen reeds 1500 acres land met wijngaarden beplant. De heer *Buffum* beweert, dat de acre land in Californië 400 gallons wijn opbrengt en dat de staat Californië binnen kort 250,000 acres voor den wijnbouw geschikt land leveren kan, van welke men 100 millioen gallons wijn trekken kan. — Eene daadzaak is het, dat de wijnbouw in Californië, waar ze reeds door de Spanjaarden gedreven werd, zeer groote vorderingen gemaakt heeft. Volgens de laatste berigten uit San Francisco, had men daar tegen het einde van Junij reeds voortreffelijke rijpe druiven.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 September.

In den *Moniteur* is het navolgende betoog opgenomen, welks strekking wel geen toelichting zal behoeven:

„De bemagtiging van Sebastopol heeft in Engeland zoowel, als in Frankrijk, aanleiding gegeven tot eene levendige vreugde. En inderdaad het was regtmatig, dat de beide volkeren, na te hebben gedeeld in de gevaren en de opofferingen van den oorlog, ook gelijkelijk deelden in de glorie van de zegepraal. Sedert het begin van den oorlog hebben Frankrijk en Engeland, naauw vereenigd in maatregelen en bedoelingen, als 't ware gewedijverd om elk, naar gelang van den aard hunner beschikbare hulpmiddelen, pogingen aan te wenden ter bereiking van het beoogde doel. Heeft Frankrijk een grooter aantal soldaten in linie kunnen brengen, zoo heeft Engeland een ruimer getal oorlogsschepen geleverd, en niettemin van lieverlede naar de Krim gezonden 80,000 man troepen, afkomstig uit al de tot dat onmetelijke rijk behoorende gewesten.

„Aan de krachtige maritime uitrustingen der geallieërde mogendheden heeft men het te danken, dat hare vlaggen thans alle zeeën beheerschen en Rusland beletten, zich op dezelve te vertoonen. De vijand is getuige geweest van het zokkeren of verbranden zijner schepen in de havens, van het verwoesten zijner kusten, van het vernietigen van zijnen handel, van het ophouden zijner betrekkingen met het buitenland. Van de zee van Azoff tot aan de Witte zee, van de Oostzee tot aan Kamschatka, is Rusland door onze vloten ingesloten. Terwijl onze soldaten door hunnen heldenmoed allerwegen den wanhopigen tegenstand van het Russische leger overwonnen, vernielden de vereenigde zeemagten zijnen voorraad van levensmiddelen en sneden zij de gemeenschap af. Tevens zorgden zij er voor, dat de geallieërde legers dagelijks ruimschoots van het benoodigde werden voorzien, en voerden zij gedurig versterkingen van manschap aan.

„Onze maritime hulpmiddelen alleen zouden moeijelijk hebben kunnen voorzien in het transport van onze troepen en van de belangrijke hoeveelheid materiëel, 't welk wordt gevorderd tot het voortzetten van [illegible] op een afstand van 800 mijlen van het vaderland. De Engelsche admiraliteit heeft 50 schepen, zoo der Britsche koninklijke marine, als koopvaardij-vaartuigen, ter beschikking van Frankrijk gesteld, welke gezamenlijke bodems naar de Krim hebben overgebragt nagenoeg 40,000 man onzer troepen, met 2000 paarden en 7000 tonnen materiëel. Daarenboven weet iedereen, dat Bomarsund wel gevallen is ten gevolge van het heldhaftig gedrag onzer soldaten, maar dat het hoofdzakelijk de Engelsche marine is geweest, welke hen derwaarts heeft overgebragt.

„Bij elke belangrijke krijgsverrigting, welke deze oorlog heeft opgeleverd, aan de Alma en bij Inkermann zoowel, als bij Bomarsund en voor Sweaborg, hebben de vloten en legermagten van Engeland en Frankrijk hun bloed vermengd, en gewedijverd in heldenmoed, ter bevordering van het gemeenschappelijk belang. Aan de Tschernaïa zijn onze geallieërden toegesneld om ons te ondersteunen, gelijk wij vroeger te Balaklava tot hunnen bijstand voorwaarts waren gerukt. In de laatste slagen, welke aan Sebastopol zijn toegebragt en tot de overwinning aanleiding hebben gegeven, hebben Engelschen en Franschen gelijkelijk hunnen pligt met heldhaftigheid vervuld. De aanval, welke te gelijker tijd tegen verscheidene punten was gerigt, heeft, wel is waar, aanvankelijk tot de bemagtiging van een enkel punt aanleiding gegeven, maar het is niettemin eene zekerheid, dat men de zegepraal te danken heeft aan de gezamenlijke pogingen van al de korpsen, het geallieërde leger uitmakende, welke, elkander ondersteunende en den tegenstand des vijands verdeelende, hem hebben gedwongen, om de wallen van die vesting, welke zijne wanhoop niet langer kon verdedigen, te verlaten. De opperbevelhebber van het Fransche leger heeft alzoo niets meer dan regt laten wedervaren aan de Britsche krijgsmagt, door aan haar een ruim deel toe te kennen van de op den grooten dag behaalde glorie en roem.

„Wat nu de geldelijke opofferingen aangaat, welke onze geallieërden zich hebben getroost, deze zijn even belangrijk als de onze, zoo zij de onze al niet overtreffen. Zonder nog te gewagen van de Turksche leening van 100 millioenen, die, wel is waar, door Frankrijk, even als door Engeland, is gewaarborgd, maar geheel bij onze naburen is gesloten, — noch van de [illegible] regering zijn voorgeschoten, ten einde deze in de gelegenheid te stellen om onze dappere krijgers op eene zoo nuttige wijze te ondersteunen, — heeft Engeland verleden jaar bijna 400 millioenen in dezen oorlog besteed en voorzien wij, dat het dit jaar meer dan 1000 millioenen daarvoor zal moeten besteden.

„Deze ontzettende last, in verband met al de overige opofferingen, getroost het Britsche volk zich, even als het Fransche, niet met stille gelatenheid en onderwerping, maar met die veerkracht, welke een bewijs is, dat het voor niets zal terugdeinzen, zoodra het de bereiking geldt van het beoogde doel. Zonder overdrijving mag men zeggen, dat bij onze naburen, even als bij ons, de natie zich niet vergenoegt met het volgen en ondersteunen van de regering, maar dat zij dezelve eenigermate voorgaat door haar al zoodanige middelen te verschaffen, als welke de zegepraal kunnen verzekeren van eene zaak, welker regelmatigheid en grootheid gelijkelijk door beide volkeren wordt gevoeld en gewaardeerd."

— Het besluit des Keizers, waarbij een crediet van tien millioen franken zal worden geopend voor openbare werken en bijdragen ten behoeve van de instellingen van weldadigheid, is genomen op eene voordragt van den minister van binnenlandsche zaken van den navolgenden inhoud: „De opbrengst van den laatsten oogst en de ruime bijdragen, welke de Vereenigde Staten en andere meer begunstigde landen kunnen leveren, verzekeren aan onze bevolking een' genoegzamen voorraad voor de behoefte van het jaar. De handel zal, dank hebbe de veiligheid, de aanmoediging en het gemak, 't welk U. Ms. regering opleveren, wel de markten verzorgen, zoodat de granen nergens zullen ontbreken. Maar de hooge prijzen geven aanleiding tot ontberingen, door welke uw hart wordt getroffen. Gij wilt, om daaraan te gemoet te komen, allerwegen arbeid en ondersteuning vermenigvuldigen; op uw bevel onderwerp ik aan uwe onderteekening een besluit, bij 't welk een speciaal crediet van tien millioenen daarvoor beschikbaar wordt gesteld. De medewerking van departementen, gemeenten en bijzondere personen zal dit bedrag, is 't nood, verdubbelen, verdriedubbelen, en de arbeidslieden zullen uwe voortdurende en vaderlijke belangstelling in hunne behoefte nogmaals zegenen."

— Bij verschillende keizerlijke besluiten zijn talrijke bevorderingen onder de officieren van het leger in het Oosten gedaan. De brigade-generaals *Vinoy*, *Bazaine* en *de Failly* zijn tot den rang van divisie-generaal en zeven kolonels tot dien van brigade-generaal verheven. Tevens is een aantal officieren tot groot-officieren en kommandeurs der orde van het Legioen van Eer benoemd.

— De regtbank van Angers heeft 48 van de 49 aangeklaagden wegens de woelingen, welke aldaar door hen waren veroorzaakt, en wegens deelneming aan een geheim genootschap, veroordeeld tot gevangenisstraf van 2 maanden tot 2 jaren, sommigen ook tot 100 fr. boete, allen tot verlies der burgerschapsregten gedurende 5 jaren. Een hunner is vrijgesproken. Onder de bewijsstukken in deze regtzaak was eene geschreven aanspraak van *Athibert*, een der aanvoerders van den opstand, waarin o. a. voorkomt: „Geheel Frankrijk verkeert in staat van omwenteling. De democratische en socialistische republiek is uitgeroepen. Het oogenblik om te dooden en te stelen is gekomen. Die weigert op te rukken, wordt gefusilleerd. Welaan, opgerukt naar het kasteel en de prefectuur!" Deze woorden sprak hij in den nacht van den 26sten op den 27sten Aug. buiten Angers, ten aanhoore van de honderden die zich daar hadden verzameld. Genoemde *Athibert* en eenige anderen worden crimineel vervolgd. Het hier vermelde vonnis treft alleen de minder schuldigen.

Van den 25sten. Het rapport van den maarschalk *Pélissier* heeft hier den besten indruk gemaakt. Den geheelen dag stonden lieden uit de volksklasse de overal aangeplakte uittreksels uit den *Moniteur* te lezen. Wat de verwachtingen betreft, vernemen wij, dat men hier dagelijks het berigt van een grooten veldslag te gemoet ziet. De hoop, dat de val van Sebastopol ons een' stap nader tot den vrede gebragt zou hebben, is al zeer spoedig weder verdwenen. Noch in het Westen noch in het Noorden schijnt men gezind te zijn het zwaard in de scheede te steken.

BIJBLAD N°. 13.

KORT VERSLAG

Behoort bij de Groninger Courant van 28 September 1855, N°. 117.

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Woensdag den 26sten September.

Aanwezig de heeren: SLOT, TRIP, OUDEMAN, MULLER, v. ITTERSUM, ROELFSEMA, DOORNBOSCH, v. HOUTEN, ONNES, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, DOMMERING, VAN HEIJNINGEN BOSCH, LOHMAN, UPMEIJER, WICHERS, QUINTUS en v. IMHOFF.

Aan de orde wordt gesteld:

1) *Beëediging van het nieuw benoemde raadslid den heer mr. H.* EDELINCK. — Na in handen van den voorzitter de gevorderde eeden te hebben afgelegd, neemt deze heer zitting en wordt door den voorzitter verwelkomd.

2) *Rapport nopens de missive van Ged. Staten, d.d. 6den Sept., houdende eene nota van bedenkingen op de voordragt van den raad tot heffing van een hoofdelijken omslag*, bij monde van den heer TRIP. De commissie gaat het tiental bedenkingen van Ged. Staten een voor een na en stelt na overweging van deze voor, de raadzaam geoordeelde wijzigingen in de verordeningen op de heffing en de invordering van den hoofdelijken omslag te brengen. Bovendien wordt nog door de commissie eene geringe wijziging voorgesteld in art. 5 van de verordening, die bij de dadelijke behandeling eenige discussie uitlokt, waarbij door de heeren CREMERS, TRIP en QUINTUS wordt deel genomen, en welke wijziging ten slotte niet wordt aangenomen. — Overeenkomstig de conclusie van het rapport wordt besloten, aan burg. en weth. op te dragen bij missive aan Ged. Staten te antwoorden op de gemaakte bedenkingen en daarbij de noodige memoriën en toelichtingen te voegen.

3) *Rekest van W.* WAALKENS, *administrerend kerkvoogd te Nieuwolda, verzoekende de 2 stads stemmen bij het benoemen van een predikant aldaar te mogen uitbrengen.* — De voorzitter stelt voor, het verzoek af te wijzen, maar burg. en weth. te magtigen om bij voorkomende gelegenheid nu en voor het vervolg de stemmen van de stad te geven aan de beklemde meijers, zoo deze er om vragen.

De heer VAN ITTERSUM stelt voor, om de zaak geheel over te laten aan de bemoeijingen van het dagelijksch bestuur, opdat dit ook in de gelegenheid zij om, zoo geene beklemde meijers er naar vragen, de stemmen ook aan anderen te kunnen geven.

De heer QUINTUS kan zich daarmede niet vereenigen. Het gevolg er van zou kunnen worden, dat de stad hare stemmen gaf aan een persoon, die met de beroeping niets te maken heeft. Beter zou het zijn, dat de stad zich buiten moeijelijkheden houdt en hare stemmen doe slapen, tenzij dat hare meijers er om vragen.

Overeenkomstig het voorstel des voorzitters wordt besloten. De heeren CREMERS, MESDAG en VAN HOUTEN hadden verklaard zich van stemming te zullen onthouden.

4) *Rekest van H.* TOUWSLAGER, in eene vorige zitting aangehouden. — Dit rekest is ingetrokken en blijft dus buiten behandeling.

5) *Rapport van de veen- en poldercommissie omtrent het antwoord aan Ged. Staten betreffende de graving en het onderhoud van het Winschoterdiep*, bij monde van den secretaris. In eene vorige zitting is het rapport der commissie, — benevens een voorstel van den heer CREMERS om het Zuidbroekster verlaat onder nader te bepalen voorwaarden aan de provincie in eigendom af te staan en een voorstel van den heer GEERTSEMA, om bij de aanneming van het voorstel van Ged. Staten het voorbehoud weg te laten, dat men zich 20 jaren lang verbindt in het onderhoud bij te dragen, — weder in hare handen gesteld om daarop nader te berigten. Zij heeft de eer alsnu te berigten ten eerste ten aanzien van het voorstel van den heer CREMERS dat daarover zeer breedvoerig is beraadslaagd, waarbij door den heer CREMERS is aangedrongen op de noodzakelijkheid, dat men deze gelegenheid niet voorbij moet laten gaan zonder terug te komen op den afstand van het Zuidbroekster verlaat en zulks vooral, omdat in een rapport van eene commissie uit de Prov. Staten gezegd wordt, dat het aan de gecommitteerden is gebleken, dat de afstand van het Zuidbroekster verlaat bepaald door den raad wordt geweigerd, terwijl integendeel bij een raadsbesluit als het gevoelen van den raad is te kennen gegeven, dat hij genegen is daarover zich te verstaan. Bij stemming was de meerderheid der veen- en poldercommissie tegen dit voorstel.

Wat het voorstel van den heer GEERTSEMA betreft, eenige leden waren van oordeel, dat eene gave aanneming van den voorslag van Ged. Staten verkieslijker was, ten einde daardoor ook de aanname bij de Prov. Staten te bevorderen. De meerderheid konde zich daarmede echter niet vereenigen en achtte het ongeraden, dat de gemeente zich onherroepelijk verbond. Het blijkt derhalve, dat de meerderheid der veen- en polder-commissie van oordeel is, dat de beide voorstellen niet moeten worden aangenomen.

De heer CREMERS herinnert bij de dadelijke behandeling dezer zaak, dat er van meerderheid en minderheid gesproken wordt; dat het reglement van orde hem, als tot de minderheid behoorende, veroorlooft eene nota van bedenkingen over te geven; dat het door kortheid van tijd hem moeijelijk geworden is dit te doen; doch dat hij nu wenscht nog mondeling een paar woorden te zeggen, te meer omdat hij eene verandering in zijn voorstel wil maken. Zoo men zonder schade van al zulke werken buiten de gemeente als het Zuidbroekster verlaat kan afkomen, dan is dit reeds voordeel. En dit kan gebeuren, van het Zuidbroekster verlaat kunnen wij zonder schade afkomen; zoo zijn voorstel wordt aangenomen door Ged. Staten, dan kan daaruit geen nadeel ontspruiten; men kan over de nadere voorwaarden onderhandelen.

Nu maakt men de tegenwerping, dat het een gevolg van zijn voorstel zoude zijn, dat de graving van het Winschoterdiep daardoor zoude worden opgehouden. Spr. wenscht dit niet, maar wil daarom dat de raad een tweeledig voorstel aan Ged. Staten doe: 1) dat de raad genegen is het Zuidbroekster verlaat en de andere oostelijke watertollen in het Winschoterdiep aan de provincie af te staan onder de navolgende bepalingen, *a*) dat de vaarten op het bij het convenant van 1817 bepaalde peil moeten gehouden worden en dat de schadelen, die uit het niet behoorlijk op peil houden door de Staten voort mogten vloeijen, aan de gemeente zullen worden vergoed en *b*) dat de overige voorwaarden van den afstand nader zullen worden geregeld en in de te maken overeenkomst omtrent den afstand worden opgenomen; — 2) dat de raad genegen is enz. (hier volgt het voorstel der veen-commissie); en 3) aan B. en Weth. op te dragen, om aan Ged. Staten kennis te geven van dit antwoord en hen te verzoeken, om ter gelegener tijd mede te deelen, welke van de twee voorgestelde middelen door hen wordt gekozen.

De heeren DOMMERING, DE SITTER en GEERTSEMA ondersteunen het bovenstaande voorstel.

De heer v. IMHOFF zegt, dat dit voorstel oorspronkelijk ook zijn denkbeeld was, maar toen verkeerde men in een geheel anderen toestand. Toen vroegen Ged. Staten of men het Zuidbroekster verlaat wilde afstaan. Hierin is niet getreden, men heeft een ander voorstel gedaan en er bijgevoegd, dat men wel over den afstand van het Zuidbroekster verlaat wilde confereren. Ged. Staten hebben hierop geen acht geslagen; het blijkt dus, dat men zulk eene conferentie niet heeft begeerd. Ged. Staten vragen nu, of de raad wil bijdragen in de graving voor het Winschoterdiep. Hierop moet door den raad geantwoord worden en het komt niet te pas weder op dat vroegere voorstel terug te komen.

Spr. heeft nog iets tegen het voorstel van den heer CREMERS; dat voorstel over den afstand van het verlaat is hem veel te vaag en onbepaald. De raad mag geen gemeenteeigendom afstaan zonder daarvoor voordeelen te erlangen en hierover is in het voorstel niets bepaald; dat punt is geheel uitgelaten en er is niets dat de raad permoveren kan om afstand te doen. Alleen is eene bepaling opgenomen, waardoor men gevrijwaard wordt voor moeijelijkheden van wege de medeconvenanten. Maar ook deze bepaling is niet zeker; niet duidelijk genoeg. Groningen heeft zich bij het convenant voordeelen bedongen, maar ook verpligtingen op zich genomen en deze verpligtingen kan zij niet nakomen, zoo zij niet de vrije beschikking heeft over het Zuidbroekster verlaat. Zij kan daarom dat verlaat niet afstaan zonder dat de medeconvenanten in dien afstand hebben toegestemd en de provincie tot hunnen debiteur nemen in plaats van de stad. Spr. is tegen het voorgestelde alternatief, omdat het de gemeente niet vrijwaart tegen moeijelijkheden.

De heer DE SITTER wenscht, nu het voorstel van den heer CREMERS bestreden wordt, de gronden te motiveren, waarom hij het voorstel ondersteund heeft. Vorige spr. heeft gezegd, dat men in een geheel anderen toestand was dan vroeger. Naar zijn inzien is de toestand niet veranderd: Ged. Staten hebben vroeger gevraagd, of de raad genegen was afstand te doen van het Zuidbroekster verlaat; daarop is een ontwijkend antwoord gegeven en aan het slot heeft men er bijgevoegd, dat de raad genegen was mondeling over den afstand te confereren. Dit middel is door de Staten verworpen en zij hebben aan Ged. Staten overgelaten om al of niet bij de gemeente op de zaak terug te komen. De raad is nu dus nog in zijn geheel om zich te verklaren over den afstand. De vorige spr. zegt, dat de raad nu pertinent moet antwoorden op de vraag van Ged. Staten; dit wordt gedaan door het voorstel van den heer CREMERS; de raad antwoordt daardoor èn op de thans gedane vraag èn op de tot nog toe onbeantwoorde vraag van vroeger. Vorige spr. ontkende, dat er voordeel bij den afstand voor de gemeente was; maar wel degelijk is bij het voorstel het voordeel in het oog gehouden, n.l. de graving van het Winschoterdiep buiten bezwaar van de gemeentekas en dus de besparing der kosten aan de graving en het onderhoud verbonden.

Maar het voordeel is nog grooter door de bevaarbaarmaking van het Winschoterdiep. Daarom is het voorstel aannemelijk, want het brengt de zaak op het primitief terrein terug. — Men zegt, dat het voorstel aanleiding zal geven tot groote moeijelijkheden, men kan geen afstand doen zonder toestemming der mede-contractanten. Spr. weet niet, waarom die afstand niet zou kunnen geschieden, hij wenscht daarom wel opheldering. Menig grondeigendom wordt tengevolge van de burgerlijke wet verkocht met zijne lasten en lasten en hij ziet niet waarom Groningen geen eigendom zal kunnen verkoopen met alle daarop rustende regten en verpligtingen. En daarom acht hij het in het belang der gemeente zich te ontlasten van de administratie van werken buiten de gemeente.

De heer v. IMHOFF geeft de reden op, waarom de toestemming der mede-contractanten noodig is. Reële lasten kan men wel, maar persoonlijke lasten, waartoe men zich bij contract verbonden heeft, kan men niet overdragen aan derden zonder de toestemming van den primitieven schuldeischer.

De heer CREMERS voegt bij het gesprokene van den heer DE SITTER nog, dat de vraag van Ged. Staten geheel beantwoord wordt door zijn voorstel. De vorige missive van Ged. Staten, waarin gevraagd werd, of de raad genegen was het Zuidbroekster verlaat af te staan, is nooit beantwoord; de vraag van den afstand is bij den raad niet in behandeling gekomen; echter heeft toen het antwoord bij de Prov. Staten den indruk gemaakt van eene volledige weigering. Deze is niet gebeurd en daarom juist is het van belang, dat de meening van den raad blijke. — Bij de voordeelen aan den afstand verbonden, door den heer DE SITTER opgenoemd, moet spr. nog andere voegen, zij zijn begrepen in de nadere voorwaarden. Het is echter de tijd nog niet daarover uit te weiden. Wat den afstand van het Zuidbroekster verlaat verder betreft, hij gelooft, dat de stad daarbij waarborgen genoeg heeft. Er zijn ook andere verlaten, waarbij de gemeente van anderen afhangt en het belang der gemeente in handen is van ondergeschikte corporatiën; hier gaat het Zuidbroekster verlaat over in handen van het provinciaal bestuur, dat zelf belang er bij heeft om de verpligtingen na te komen; de belangen der gemeente zijn daar in de best mogelijke handen.

De heer GEERTSEMA geeft te kennen, dat hij van dezelfde opinie is als de heeren DE SITTER en CREMERS, ten opzigte van den stand waarin de zaak zich nu bevindt. Hij meent dit te mogen zeggen, omdat hij vroeger in de sectiën een amendement heeft ingediend juist als nu de heer CREMERS, doch dat weder heeft ingetrokken om de laatste zinsnede, die toen in het antwoord aan de Ged. Staten werd bijgevoegd. Dat is dan ook de reden, waarom het eigenlijk punt van den afstand ook niet ter sprake gebragt is in de openbare vergadering. En nu stelt hij er prijs op, dat Ged. Staten alsnog bekend worden met de meening van verscheidene leden.

De heer v. HOUTEN merkt aan, dat de zaak nu weder door vorige sprekers wordt terug gebragt tot den oorspronkelijken stand, dat de raad aan Ged. Staten de voorwaarden moet doen kennen, waaronder hij het Zuidbroekster wil afstaan, zoo hij tot dien afstand wil overgaan. Wil men de zaak aldus behandelen, dan moet men nu niet weder met een half voorstel komen. En wat stelt men nu voor? Men stelt ééne voorwaarde, maar over de overige voorwaarden wil men zich nader verstaan. Als Ged. Staten zich daarop niet nader willen verstaan, dan wordt er geen gevolg aan gegeven. Het komt hem voor, dat het amendement onvolledig is.

De heer QUINTUS begint te zeggen, dat er mogelijk reeds te veel is gesproken over het Winschoterdiep; het wordt door allen erkend, dat het gegraven moet worden en dat Groningen er belang bij heeft daartoe mede te werken.

Door de provincie is voorgesteld, dat zij het diep zoude graven, zoo het Zuidbroekster verlaat aan haar werd afgestaan; daarop is door den raad geantwoord en nu houdt hij de zaak voor afgedaan. Maar het zij zoo, men zoude er misschien op kunnen terugkomen. Men moet evenwel beginnen met te antwoorden op den brief van Ged. Staten, die het onderwerp van beraadslaging uitmaakt en daartoe dient het voorstel van de commissie, dat ook de heer CREMERS in de tweede plaats wil. Maar wat wint men met het amendement van den heer CREMERS? Z. i. niets. Volgens zijne overtuiging is het zeker, dat men het Zuidbroeksterverlaat nooit moet afstaan, tenzij men daarvoor een enormen prijs kan bedingen. Indien men hem eenig inzigt in de veenzaken wil toekennen, dan moet spr. verklaren, dat de nadeelen van den afstand groot, dat de gevolgen er van onafzienbaar zouden zijn; hij zoude den dag betreuren waarop al te ligtzinnig tot dien afstand besloten was.

De opgenoemde voordeelen aan dien afstand verbonden wegen bij hem niets. En wat zijn zij in een geldelijk opzigt, n.l. de besparing van kosten van graving van het Winschoterdiep? De opbrengst van het Zuidbroekster verlaat zal deze weldra weder dekken. Maar de grootste nadeelen ziet hij in de moeijelijkheden, waarin men met de Drentsche veengenooten zal komen. — Men wil de graving van het Winschoterdiep met de minste kosten voor de gemeente, maar door het voorstel van den heer CREMERS zal de zaak op de lange baan geschoven worden en men zal niet medewerken tot eene spoedige graving.

De heer CREMERS antwoordt nog met een paar woorden op het gezegde van den vorigen spr., dat zijn voorstel zoude strekken om de zaak op de lange baan te schuiven enz.; — hierop deelt ook de voorzitter zijn gevoelen omtrent de zaak mede hetgeen nog een wederwoord van den heer DE SITTER uitlokt. Ten laatste wordt het amendement van den heer CREMERS met 16 tegen 5 stemmen verworpen. (*Voor:* de heeren *Geertsema*, *Upmeijer*, *Onnes*, *Dommering* en *de Sitter*.)

Het amendement van den heer GEERTSEMA wordt na eene korte mededeeling van gevoelens door de heeren TRIP, GEERTSEMA en v. ITTERSUM in stemming gebragt en met 15 tegen 6 stemmen verworpen. (*Voor:* de heeren *Onnes*, *Geertsema*, *Quintus*, *Dommering*, *de Sitter* en *van Houten*.)

De conclusie van het rapport wordt hierop met algemeene stemmen aangenomen.

6) *Rekesten van J. en W. W.* FOLKERS, *W. H. en L. H.* SCHUUR *om heemsteden in erfpacht te bekomen.* — Toegestaan, onder goedkeuring van Ged. Staten.

7) *Rekest van L. J.* BOER, *te Wildervank*, verzoekende om 6 heemsteden in erfpacht te mogen ontvangen, ten einde daarop eene kapitale olie- pel- en korenmolen met behuizing op te rigten. — De veencommissie adviseert het verzoek toe te staan, onder de voorwaarden in het adres vermeld, en dat daarin geene nering zal worden uitgeoefend welke in de beide nabijgelegene stadswoningen wordt gedreven en de erfpacht van ieder heem op *f* 4,50 's jaarlijks gesteld worde. — Aangenomen.

Na voorlezing der korte notulen wordt de vergadering gesloten.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 24sten September.

In deze zitting heeft de heer *Groen van Prinsterer*, in handen des voorzitters, de gevorderde eeden afgelegd, waarna door hem wordt zitting genomen.

Aan de orde zijn hierop de beraadslagingen over het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede, dat ten slotte (zooals wij reeds in ons vorig nommer hebben gemeld) met eene geringe wijziging is aangenomen.

Aan de beraadslaging over de algemeene strekking van het adres namen de heeren *Thorbecke*, *Mackay* en *van Lennep* deel.

Den heer *Thorbecke* komt het voor, dat het stelsel der commissie van redactie is geweest, voor te stellen een' weerklank van de troonrede. Hij heeft tegen dat stelsel onder de tegenwoordige omstandigheden over het algemeen geen bedenking. Het schijnt hem wijders toe, dat het oorspronkelijk opstel, na de gemaakte aanmerkingen in de afdeelingen, eenigzins is verbeterd. Zoo hij dus in het algemeen geen bedenking heeft tegen dat stelsel, gelooft hij toch, dat men zich wel hier en daar eene afwijking had mogen, ja moeten veroorloven, en dat het adres in sommige opzigten, een zelfstandig adres had behooren te zijn.

Met voorbijgang van minder gewigtige bedenkingen, zal hij alleen vier hoofdpunten aanstippen. 1) In § 5 wordt gezegd, dat bij het groot gewigt, dat Nederland hecht aan den bloei zijner koloniën en overzeesche bezittingen, het der Kamer tot genoegen strekt, van Z. M. te vernemen, dat vrede en rust aldaar heerschen en dat, bij verbeterden gezondheidstoestand der bevolking van Nederlandsch Indië, ook de staat der gewassen gunstig mag genoemd worden. Hij nu zou wenschen, dat de commissie had goedgevonden, daarbij het verlangen der Kamer uit te drukken, dat de ijverige tenuitvoerlegging van het Indisch regerings-reglement geschiedde in eenen geest, die eene krachtige ontwikkeling van die gewesten begunstigde.

2) Een tweede punt, dat hij als voorbeeld bijbrengt, betreft § 7. Omtrent dien § meent hij inzonderheid te mogen zeggen, dat het adres is verbeterd. Zijne bedenking heeft dan ook vooral betrekking op het slot, waarin het altijd wordt gesproken op eene wet tot afschaffing der slavernij. Hier ten minste wordt die afschaffing in ronde woorden gewenscht. Hij heeft evenwel ongaarne gezien, dat de aanbieding eener wet op dit onderwerp, waaraan groote behoefte bestaat, moet wachten op de voltooijing van den arbeid der staatscommissie, die over den toestand der slavenbevolking in de Overzeesche bezittingen geraadpleegd werd. Hij komt nu op tegen de woorden: „indiening eener wet, die zal *kunnen* leiden tot afschaffing der slavernij, allerwege in die bezittingen, omdat dit is eene uitdrukking van uitstel. Hij had gewenscht te lezen: de indiening eener wet op het beginsel van afschaffing der slavernij gegrond.

3) In § 8 wordt gewaagd van den onlangs geleden watersnood en van de daarbij ondervonden rampen, alsmede van de hulp tot leniging dier rampen door den Koning en anderen verleend. Hij had gewenscht, dat de commissie niet enkel het oog hadde gevestigd op de rampen, geleden door individus, maar op maatregelen, die noodig waren geweest, om die rampen zooveel mogelijk voor het vervolg af te wenden of althans te beperken; en hij had alzoo gewenscht de bereidverklaring der Kamer, om mede te werken tot dergelijke maatregelen, voor zoover die mogten noodig zijn.

4) een vierde voorbeeld ontleent hij aan het slot van § 9. De paragraaf zelf behelst in het algemeen een' wensch, en ten slotte wordt gewenscht, dat, door herstel van den

vrede in Europa, handel en scheepvaart de gelegenheid heropend zien, om zich meer en meer uit te breiden. Daarbij was zijn wensch geweest, dat gevoegd ware eene uitdrukking ongeveer van dezen inhoud: „Bij de hoog gestegen prijzen der levensmiddelen, zien wij met des te meer voldoening terug op den onlangs genomen maatregel tot wijziging van het belasting-stelsel, en juichen wij het beleid en den moed der gemeentebesturen toe, om het voorbeeld van den algemeenen wetgever op te volgen."

Zoo hij wenschte, dat op die punten vooral het adres meer inhoud hadde gekregen dan het nu schijnt te hebben, dan is het, omdat hij gelooft, dat bij eene gelegenheid als deze, waarin de Kamer ten aanzien van de natie tot den Koning spreekt over de groote belangen, verbonden aan den toestand van het oogenblik — de Kamer, na hetgeen door den Koning is aangevoerd, ook die punten niet met stilzwijgen behoort voorbij te gaan. Hij gelooft, dat het adres zoo veel mogelijk een nationaal woord moet zijn nopens dergelijke groote belangen.

Hij heeft gezegd, wat hij over het adres in het algemeen denkt zoo als het is voorgelegd. Hij zal evenwel geen amendement nopens een van die punten voorstellen, maar afwachten of de Vergadering zich wil vergenoegen met het vervullen eener loutere formaliteit, met wat men noemt het maken van een compliment, en hij zal zich daartegen niet verzetten. Zoo hij echter een amendement zal voorstellen, dan zal dit alleen betrekking hebben op den laatsten paragraaf en hij zal daarbij eenvoudig in bedenking geven eene andere uitdrukking te bezigen, waarmede hij zich vleit, dat de commissie van redactie zich wel zal willen vereenigen.

De heer *van Lennep*, lid der commissie, gelooft dat de vorige spreker zoowel als de gansche Vergadering overtuigd is van de moeijelijkheid, die er gelegen is in het opstellen van een adres van antwoord op de troonrede; maar hij gelooft toch, dat de commissie in zooverre reeds haren arbeid ziet bekroond en in zooverre zich mag verheugen over de goedkeuring van haar ontwerp, dat men de algemeene strekking daarvan niet afkeurt. Gelijk te regt door den vorigen spreker is opgemerkt, heeft de commissie zich voorgesteld een' weêrklank op de troonrede aan te bieden. De vorige spreker had evenwel gewenscht, dat, met behoud van dat algemeen beginsel, tevens hier of daar door de commissie zelfstandig ware gesproken. Nu gelooft hij, dat op sommige punten dit werkelijk is geschied, en dat men zich niet overal heeft bepaald tot een' blooten weêrklank, zal bij de discussie over de afzonderlijke paragrafen nader blijken. De commissie heeft getoond geene voorliefde voor haren arbeid te hebben, maar bereid te zijn toe te geven aan zoodanige bedenkingen of wenschen tot verandering, als genoegzaam algemeen worden verlangd: gelijk dan ook sommige bedenkingen, in de sectiën geopperd, aanleiding hebben gegeven tot verandering.

Had de commissie de overtuiging gehad, dat de wensch van den heer *Thorbecke* meer algemeen was gedeeld, geen twijfel, of zij ware bereid geweest daaraan te gemoet te komen. Door den heer *Thorbecke* nu waren vier hoofdpunten aangegeven, waarop, volgens diens verlangen, in het adres wijzigingen moesten worden gebragt. In de *eerste* plaats was § 5 door den heer *Thorbecke* verlangd, dat meer bepaald gesproken ware van de invoering van het nieuwe Indische regerings-reglement. De commissie heeft geoordeeld, dat de vermelding daarvan minder te pas kwam, omdat het reglement naauwelijks is ingevoerd en men geen schijn behoorde te geven van een blaam te willen werpen op de Regering, door een' wensch te uiten wegens de goede tenuitvoerlegging van dat reglement. De Kamer en de Natie toch mogen, na de afkondiging van dat reglement, vertrouwen, dat de Regering aan de goede werking daarvan de hand zal houden, en de commissie achtte het dus raadzaam, dat de Tweede Kamer vooralsnog van dit punt zweeg, om de werking van het reglement af te wachten.

In de *tweede* plaats had de heer *Thorbecke* bedenking gemaakt, dat, nadat de troonrede had gewag gemaakt van den arbeid der staats-commissie, die over den toestand der slaven-bevolking in de overzeesche bezittingen geraadpleegd werd, — eene wet betrekkelijk dit onderwerp naar dien arbeid zoude moeten wachten. Daar de troonrede van dien arbeid heeft gewag gemaakt, heeft de commissie geoordeeld dat ook van te moeten spreken. En nu heeft zij alleen gezien, dat het werk gedeeltelijk is afgeloopen en de resultaten daarvan alsnog werden gewacht. Deze zinsnede der troonrede overnemende, heeft de commissie echter gemeend, daar nog te moeten bijvoegen eene hoop en een' wensch. De heer *Thorbecke* verlangde echter eene meer positieve uitdrukking. Ook daaromtrent meende de commissie voorzigtig te moeten handelen, en zij was van oordeel, dat door de gebezigde uitdrukking niets zou worden geprejudicieërd. Maar dan nog gelooft de commissie, dat de voorgestelde woorden zijn in den geest van den heer *Thorbecke*. Indien er toch stond: eene „wet, die *zou* kunnen leiden," dan voorzeker ware er iets onbestemds gezegd; maar nu er staat: „die *zal* kunnen leiden," is de uitdrukking nog van meer stelligen aard.

Al verder had de heer *Thorbecke* in § 8, waarin gesproken wordt van de rampen van den watersnood, ook gewenscht te laten spreken niet alleen van de rampen door de individu's geleden, maar ook van maatregelen, om dergelijke rampen te voorkomen. Hij gelooft nu, dat in het algemeen aan het verlangen van den vorigen spreker is te gemoet gekomen, maar dat hier niet de plaats ware om in dien geest eene bijvoeging op te nemen. Eene bijvoeging dus, in den zin van den vorigen spreker, zou hier minder te pas komen, dan wel in den volgenden §, waarin gesproken wordt van werken van openbaar nut, en daaronder zullen, zeer zeker, wel behooren werken van den waterstaat.

Eindelijk had de heer *Thorbecke* nog eene inlassching verlangd, over den uitslag van de onlangs aangenomen wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal en van de ijverige pogingen van de gemeentebesturen om dat zelfde stelsel te volgen. Het heeft ook bij de commissie een punt van overweging uitgemaakt, in hoeverre over dit onderwerp behoorde te worden gewag gemaakt, maar zij heeft twee redenen gehad, om er niet over te spreken: in de eerste plaats omdat dat stelsel nog niet overal in werking is, dat er over die werking van de gemeentebesturen nog maar gedeeltelijk berigt is ingekomen, en men dus nog niet kent de gevolgen, welke die maatregel over het algemeen zal hebben; maar ten anderen, omdat — en dit was wel eene voorname reden waarom de commissie gemeend heeft van dit punt niet te moeten spreken — omdat zij van oordeel is, dat het uitdrukken van een votum van goedkeuring over sommige gemeentebesturen zou zijn gehandeld tegen de grondwet en de gemeentewet, en omdat de gemeentebesturen immers eene zelfstandige beslissing hebben over hun belastingstelsel. De commissie was dus van oordeel, dat daarom over dit onderwerp niet moest worden gesproken, omdat alsdan door de Kamer een invloed zou worden uitgeoefend op de vrije werking der gemeentebesturen.

De heer *Mackay* heeft een flaauw adres en, zoo als men het straks heeft genoemd, een bloot compliment daarbij, nooit verdedigd. In tegendeel, dezerzijds is steeds de strekking geweest en hebben de pogingen er altijd toe geleid, om aan het adres van antwoord een' inhoud te geven en om niet de bespreking der groote belangen van het land uitsluitend te verdagen tot de behandeling der begrooting. Intusschen is, naarmate dat de adressen flaauw waren, ook de troonrede al meer en meer flaauw geworden, als ware het om de Kamer geen vat te geven op den inhoud van sommige onderwerpen. Wat nu de aanmerkingen van den heer *Thorbecke* betreft, waarmede hij zich niet kan vereenigen, zoo is, naar zijn oordeel, het ontwerp voldoende verdedigd, doch ten aanzien van § 7 heeft hij slechts eene zwakke verdediging gehoord. Hij gelooft, dat deze paragraaf ook met behoud van het beginsel van een weêrklank te zijn, eene nadere versterking behoeft. Ten opzigte van § 8 moet hij verklaren, den heer *Thorbecke* niet te begrijpen. Hij kan niet bevroeden, welke maatregelen zouden moeten worden getroffen bij groote doorbraken; die zijn wel onmogelijk. Er zijn wel rampen waartegen geen maatregel is te nemen. Welke maatregelen dus bedoeld zijn, is hem onbekend. Door de verbetering van waterwegen b. v. wordt in sommige punten veelal de water-verdediging benadeeld. Sommige waterstaats-belangen zijn strijdig met die van de dijken. Met maatregelen van dien aard dus heeft de Kamer niets te maken, als geheel politie betreffende.

Eindelijk was door den heer *Thorbecke* verlangd, dat eene soort van compliment zou worden gemaakt aan de gemeentebesturen die het gemaal hebben afgeschaft. Hij hoopt echter in 1856 eene mededeeling in de troonrede aan te treffen, dat door de afschaffing van het gemaal, de broodprijzen zijn verminderd. Dan eerst is de Vergadering ten deze geheel op haar terrein, omdat haar dan de werking der wet wordt medegedeeld. Maar om in den geest van den heer *Thorbecke* eene soort van zedelijken invloed op de gemeentebesturen uit te oefenen, daartoe is de Vergadering niet bij magte.

De heer *Thorbecke* zegt, dat, indien hij alsnu zou beantwoorden de opmerkingen der vorige sprekers, hij zou treden in de behandeling der bijzondere bepalingen. Hij acht het echter beter, dit uit te stellen tot de afzonderlijke behandeling. Hij heeft slechts voorbeelden aangehaald, om te doen zien, dat het mogelijk ware geweest in het adres iets meer te doen zeggen dan in de troonrede.

De algemeene beraadslagingen gesloten zijnde, wordt de strekking van het adres goedgekeurd.

De vier eerste paragrafen worden zonder discussie *aangenomen*.

§ 5, nopens de koloniën en overzeesche bezittingen. — De heer *Sloet tot Oldhuis* merkt op, dat de drie gunstige omstandigheden in deze § vermeld, het heerschen van vrede en rust, de verbeterde gezondheidstoestand der bevolking van Nederl.-Indië en de gunstige staat der gewassen, allen van bloot materiëlen aard zijn. Hoeveel vreugde hem die mededeelingen ook hebben opgeleverd, vraagt hij echter, of Nederland geene andere roeping te vervullen heeft dan koffij en andere handels-producten in de koloniën te laten teelen. Hebben we daar, vraagt hij, geene roeping van godsdienstige, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling? Bij het onderzoek in de afdeelingen is het wel gebleken, dat de commissie onder het woord bloei, in dezen § vermeld, ook zedelijken en godsdienstigen bloei verstaat; maar als men spreekt van bloei, dan heeft men toch meest bloot materiële welvaart op het oog. Dergelijke dubbelzinnigheid is bovendien der Nederlandsche Vertegenwoordiging onwaardig. Hij stelt derhalve voor, achter deze § de volgende zinsnede op te nemen: „Het is onze innige wensch, Sire, dat met den vooruitgang der stoffelijke welvaart van de bevolking in onze koloniën en overzeesche bezittingen, hare zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling gelijken tred houde."

De heer *van Goltstein* geeft uit naam der commissie te kennen, dat zij zich met het amendement niet vereenigen kan. Wat door de commissie is voorgesteld, komt geheel overeen met hetgeen in de troonrede wordt aangetroffen. De commissie heeft haar genoegen betuigd, zulke gunstige berigten te mogen vernemen als in de troonrede het geval was. De uitdrukking *bloei* is bovendien van algemeenen aard en daaronder wordt zoowel het zedelijke als het stoffelijke verstaan. Het amendement geeft voorts tot gewigtige bedenkingen aanleiding. Daarin wordt toch niet alleen gewag gemaakt van zedelijke, maar ook van maatschappelijke ontwikkeling, waaronder men ook wel eens zou kunnen begrijpen het onafhankelijk verklaren der koloniën. Hij gelooft, dat, wanneer men den § goed nagaat, aan de bedoeling van den voorsteller van het amendement geheel wordt voldaan.

De heer *van Hoëvell* begrijpt niet waarom de commissie het amendement eigenlijk bestrijdt. Zij verstaat toch onder het woord *bloei* niet alleen materiëlen maar ook zedelijken bloei. Als dat zoo is, dan bestaat er voor de commissie ook geen bezwaar het amendement te ondersteunen. De commissie verheugt zich over de medegedeelde berigten betrekkelijk den materiëlen toestand, maar daarop zou dan moeten volgen, dat het ons smart, dat er geene gunstige berigten nopens den zedelijken toestand worden gegeven. Als het dus eene waarheid is, zoo als de commissie beweert, dat er onder het woord bloei ook die van zedelijken aard wordt begrepen, dan kan zij geen bezwaar in het amendement vinden.

De heer *Sloet tot Oldhuis* verdedigt zijn amendement. Zoo het eene waarheid is, dat de woorden *maatschappelijke ontwikkeling onzer koloniën*, zoo gevaarlijk te achten zijn en de koloniën in eene verkeerde houding tegenover het moederland zouden stellen, dan zou men evenmin kunnen spreken van uitbreiding van kunstvlijt, van onderwijs, van openbare veiligheid en orde, want ook die maken elementen dier ontwikkeling uit. Ten gevolge van eene gemaakte opmerking, doet hij uit zijn amendement wegvallen de woorden: „in onze koloniën en overzeesche bezittingen," daar zij reeds in het eerste gedeelte van den § voorkomen.

De heeren *van Goltstein* en *Rochussen* bestrijden het amendement, hetwelk door den heer *Thorbecke* wordt verdedigd en op nieuw door den heer *Goltstein* bestreden. De heer *Hugenholtz* vraagt inlichtingen nopens den gezondheidstoestand in de West-Indiën. De heer *Mackay* verklaart, dat het amendement geen ongunstigen indruk op hem heeft gemaakt. De *minister van koloniën* verzekert, dat bij de Regering geene reden tot ongerustheid voor den gezondheidstoestand in de West-Indische bezittingen bestaat.

Het amendement van den heer *Sloet tot Oldhuis* wordt aangenomen met 34 tegen 20 stemmen.

De heer *Sloet* vraagt over § 6 (Japan) inlichtingen, die door den minister van koloniën worden gegeven.

De heeren *Thorbecke* en *van Goltstein* voeren over dezen § nog het woord, die daarop zonder hoofdelijke stemming wordt *aangenomen*.

Op § 7 werden twee amendementen voorgesteld. Het eerste van den heer *van Hoëvell*, strekkende om den zin aldus te doen luiden:

„Aangenaam was het ons, dat het uitzigt wordt geopend op de indiening eener wet omtrent den toestand der slavenbevolking in de overzeesche bezittingen. Wij vleijen ons, dat dit voorstel van wet ons weldra zal aangeboden worden en zal gegrond zijn op het beginsel van afschaffing der slavernij."

Het tweede amendement was van den heer *Mackay*, die verlangde den paragraaf in dezer voege te lezen:

„Aangenaam was ons de mededeeling, dat de staatscommissie, die over den toestand der slavenbevolking in de overzeesche bezittingen geraadpleegd werd, onlangs verslag heeft uitgebragt, en dat ons het verblijdend uitzigt wordt geopend op de spoedige indiening eener wet tot afschaffing der slavernij allerwege in die bezittingen."

Aan de langdurige overwegingen over dien paragraaf namen, behalve de voorstellers der beide amendementen, deel de heeren: *van Lynden*, *van Nispen van Sevenaer*, *Elout van Soeterwoude*, *Thorbecke*, *van Goltstein* en de minister van koloniën, waarna de wijziging van den heer *van Hoëvell* met 35 tegen 20 stemmen verworpen, die van den heer *Mackay* daarentegen met 32 tegen 23 stemmen aangenomen, en de aldus gewijzigde paragraaf zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd werd.

§ 8, 9 en 10 worden na eenige discussie onveranderd aangenomen.

De heer *van Zuijlen van Nyevelt* stelde eene gewijzigde redactie op § 11 voor, volgens welke deze alsdan zou luiden: „Terwijl reeds meer dan eenmaal vruchteloos getracht is aan het 5de der additionele artikelen der Grondwet volledige uitvoering te geven, was het ons aangenaam van Uwe Majesteit te vernemen, dat ter bereiking van dat doel ons wederom wetsvoordragten ter overweging zullen worden aangeboden," welke na eenige discussie met 36 tegen 16 stemmen verworpen en het voorstel der commissie onveranderd goedgekeurd werd.

§ 12 wenschte de heer *Thorbecke* aldus gelezen te hebben: „Wij beseffen, Sire, het gewigt onzer roeping, om in gemeen overleg met Uwe Majesteit de belangen van het Nederlandsche volk te bevorderen. Die bevordering zal onder dankbare waardering der vele en rijke zegeningen, door den Almagtige aan Nederland geschonken, ons doel zijn," dat, na door den heer *de Kempenaer*, lid der commissie, bestreden te zijn, met 34 tegen 21 stemmen werd verworpen.

Het gewijzigde ontwerp-adres van antwoord werd ten slotte met algemeene (55) stemmen aangenomen, en zal aan Z. M. den Koning worden aangeboden door eene commissie, bestaande uit den voorzitter der Kamer, de commissie van redactie voor het adres, vermeerderd door de heeren *Dommer van Poldersveldt*, *van Foreest* en *Delprat*.

Zitting van Dingsdag den 25sten September.

In deze zitting heeft de voorzitter kennis gegeven, dat de commissie, belast met het aanbieden van het adres aan den Koning, heden morgen te 10 uur bij Z. M. is toegelaten en met de gewone eerbewijzigingen ontvangen is. De Koning heeft, nadat het adres HD. was voorgelezen, er het volgende op geantwoord:

„Mijne Heeren! Ik verheug mij de verzekering van U te ontvangen, dat de Tweede Kamer, met mijne Regering hare beste pogingen wenscht aan te wenden tot bevordering van de welvaart en het geluk van het door God gezegend en ons dierbaar Vaderland. Ik verzoek U, de Kamer mijnen dank aan te bieden voor haar adres van antwoord."

De voorzitter bedankt, uit naam der Vergadering, zoowel de commissie van redactie, als de commissie tot aanbieding van het adres, voor de door haar volbragte taak.

Is ontvangen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds over 1856. — Verzending naar de afdeelingen.

Aan de orde is de vraag aan de Kamer gerigt bij missive van den 14den September j.l. door den heer mr. *J. B. Bots*, of hij door de aanvaarding der betrekking van kantonregter van Helmond, waartoe hij herbenoemd was, al of niet opgehouden heeft lid der Vergadering te zijn. — In den loop der deswege gevoerde beraadslagingen, waaraan deel namen de heeren *van Rappard*, *van der Linden*, *van Eck*, *van Nispen van Sevenaer*, *ter Bruggen Hugenholtz*, *Thorbecke*, *Storm van 's Gravesande*, *Meijlink*, *van Hoëvell* en *de minister v. binnenl. zaken*, werden vier voorstellen gedaan.

Het eerste was van den heer *van Rappard*, die wenschte dat eene commissie zou benoemd worden om over de brieven van den heer *Bots* aan de Kamer verslag uit te brengen;

het tweede van den heer *van der Linden*, die verlangde dat de missives van den heer *Bots* voor kennisgeving zouden aangenomen worden;

het derde van den heer *van Eck*, luidende, „dat de heer *Bots* door aanneming zijner herbenoeming tot kantonregter, heeft opgehouden lid der Tweede Kamer te zijn;"

het vierde van den heer *Thorbecke*, die wenschte, dat, bij verwerping van de betrekkelijk deze zaak gedane voorstellen, de vraag aan de Kamer zou onderworpen worden, of zij in den brief van den heer *Bots* grond vond om de kennisgeving aan den minister van binnenlandsche zaken te doen.

Het eerste voorstel werd met 34 tegen 14 stemmen, het tweede met 45 tegen 4 stemmen verworpen; het derde met 31 tegen 18 stemmen aangenomen; terwijl over het vierde geen stemming plaats had. De Kamer heeft alstoen beslist, dat van haar besluit aan den minister van binnenlandsche zaken mededeeling zou worden gedaan.

De zitting is daarna gesloten.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BELGIE.

BRUSSEL, 24 September.

Zaturdag l.l. heeft te Antwerpen eene vrij ernstige botsing plaats gevonden. Twee gensdarmes hadden namelijk twee matrozen in hechtenis genomen en wilden ze naar het politiebureau overbrengen, toen een tiental zeelieden opdaagde en hunne makkers bevrijdde, ten gevolge van een vrij geregeld gevecht; niemand moet hierbij echter gewond zijn.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 25 September.

De *Utr. Ct.* verneemt dat het berigt, onlangs in sommige dagbladen medegedeeld, alsof de minister van oorlog, baron *Forstner van Dambenoy*, zou zijn of worden benoemd tot gouverneur-generaal van Ned. Oost-Indië, ten eenenmale ongegrond is.

— Bij de staatsbegrooting der uitgaven over het jaar 1856, waarvan het eindcijfer tot een bedrag van *f* 73,851,181,79⁵ wordt voorgesteld, is voor het *eerste* hoofdstuk, betreffende het Huis des Konings, onveranderd *f* 800,000 voorgedragen.

Het *tweede* hoofdstuk, de uitgaven bevattende van de hooge collegiën van Staat en het kabinet des Konings, bedraagt *f* 545,593; — dat is, *f* 4,957 meer dan voor 1855 is verleend en *f* 36,876 meer dan in 1854 is uitgegeven. Het bedrag der pensioenen, 't welk voor 1855 beliep *f* 22,685, is voor 1856 *f* 24,192.

Het *derde* hoofdstuk, voor het departement van buitenlandsche zaken, bedraagt *f* 490,013; dat is, *f* 61 minder dan voor 1855 is verleend, en *f* 21,601 meer dan voor 1854 is uitgegeven. Z. exc. de minister van buitenlandsche zaken heeft dienaangaande te kennen gegeven, dat er in de organisatie van dat departement, en in die der gezantschappen en consulaten geen verandering is gemaakt, en er ook geen voornemen bestaat om daarvan af te wijken. Het bedrag der pensioenen was bij de vorige begrooting *f* 48,441; — dit bedrag is vermeerderd met *f* 2,222 en beloopt alzoo *f* 50,663.

Het is der Regering wenschelijk voorgekomen, dat de minister van buitenl. zaken eenigermate, al is het dan ook op eene zeer onvolledige wijze, worde te gemoet gekomen in de groote uitgaven, welke hij verpligt is te doen, ten einde de betrekking, waarin hij staat tot de vertegenwoordigers van vreemde mogendheden bij het Nederlandsche hof, op een' behoorlijken voet te kunnen onderhouden, en wordt dus op de begrooting eene som van *f* 4000 voor tafelgeld gebragt, zijnde *f* 2000 minder dan daarvoor laatst op de begrooting voor 1851 is toegestaan. De ondervinding, gedurende nu drie jaren, tot schade van den betrokken minister verkregen, heeft de noodzakelijkheid van deze uitgave bewezen. Het voorgestelde mindere bedrag is echter voldoende.

Bij inzage van dit derde hoofdstuk der staatsbegrooting, heeft het de aandacht getrokken, dat het bedrag der schadeloosstelling aan de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal, zesduizend gulden hooger is geraamd dan het vorige jaar, zoodat de Regering eene vermeerdering van het getal leden met drie schijnt op het oog te hebben.

Bij de begrooting van het *zesde* hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1856, betreffende de kosten van de Herv. eeredienst, enz., wordt voorgedragen *f* 1,694,159, en alzoo *f* 7,530 meer dan voor 1855 is verleend, en *f* 41,942 meer, dan in 1854 is uitgegeven. Voor pensioen wordt geraamd *f* 181,000, voor 1855 is verleend *f* 184,000.

AMSTERDAM, 25 September.

Door burg. en weth. is, waarschijnlijk ten gevolge van de vele stemmen, die daartegen waren opgegaan, eene wijziging gebragt in de concept verordening op den gemaal-accijns, waarbij de rijst en het rijstmeel geheel van den accijns worden vrijgesteld. Intusschen is het overige gedeelte van het voorstel tot heffing van eenen eigen accijns op de tarwe, rogge en spelt blijven bestaan. Of dit de goedkeuring van de meerderheid van den raad zal wegdragen, nu zich tegen die belasting van alle zijden zulk eene sterke oppositie heeft geopenbaard, mag betwijfeld worden.

MIDDELBURG, 24 September.

De gemeenteraad heeft heden met eenige wijzigingen, met 12 tegen 3 stemmen, het voorstel der commissie aangenomen tot heffing van een hoofdelijken omslag ten bedrage van hoogstens *f* 38,000, en zulks ter vervanging van den met den 1sten Jan. 1856 af te schaffen plaatselijken accijns op het gemaal.

KAMP BIJ RIJEN, 24 September.

Heden morgen vroeg hebben de kavalerietroepen en de batterij rijdende artillerie hunne kantonnementen verlaten, om naar de respective garnizoens-plaatsen terug te keeren. Gedurende de vereeniging van deze troepen is er veel goeds en nuttigs verrigt, dat vooral veel heeft bijgedragen tot het vormen, de ontwikkeling en zelfstandigheid der jonge soldaten, die het grootste deel der troepen hebben uitgemaakt. Alle evolutiën werden, zonder iets van de noodige snelheid en kracht te verliezen, bedaard, met tact en regelmatig uitgevoerd, hetgeen den aanschouwer naauwelijks zou doen gelooven dat er zoo vele jonge ruiters in de gelederen aanwezig waren.

ZWOLLE, 24 September.

Wij vernemen dat de gasfabrijk van de heeren *C. de Bruyn en Zonen*, te Amsterdam, met den 1sten October e.k. definitief aan deze stad zal overgaan, en dat de straatverlichting alhier, waarin reeds vroeger gedeeltelijk door gas werd voorzien, binnen kort eene groote uitbreiding zal erlangen. Ook zeer veel particulieren ziet men thans tot dat middel van verlichting overgaan, zoowel om de duurte van de olie, als om het uitzigt op eventueel minderen prijs van het gaslicht, daar de gemeente Zwolle de bedoelde fabrijk niet heeft aangekocht om daarin eene bron van inkomsten voor de gemeente te vinden, maar wel om de algemeene straatverlichting te verbeteren, en tevens aan de ingezetenen tegen minderen prijs het gaslicht in hunne huizen te bezorgen. Mogt dit laatste niet al aanstonds kunnen geschieden, dan vertrouwt men dat gunstige uitkomsten der fabrijk daartoe spoedig zullen leiden.

— De heer *I. F. Warninck*, R. K. priester en pastoor te Borne, heeft zich bij acte van den 21sten j.l. in cassatie voorzien tegen het arrest van het provinciaal geregtshof in Overijssel, van den 20sten dezer, waarbij hij ter zake van het verrigten van openbare godsdienstplegtigheden op eene niet beslotene plaats, is verklaard te hebben gehandeld in strijd met de wet en veroordeeld in de kosten der procedure.

Het openbaar ministerie heeft, na die aanteekening door den veroordeelde, zich mede tegen dat arrest in cassatie voorzien.

HARLINGEN, 24 September.

Het huisgezin van negen personen, waarin, volgens berigt van eergisteren, de vader met vijf kinderen waren overleden, verloor gisteren ook nog de moeder, zoodat er nu slechts twee kinderen, een van 10 jaren en een van 7 weken, overig zijn. Het eerst verspreide gerucht, alsof vergiftiging door koperen keukengereedschap oorzaak zou zijn, wordt thans algemeen tegengesproken, zoodat het wel degelijk de cholera is, die zich hier voor het eerst alzoo vertoont.

GOEVORDEN, 25 September.

Naar men met zekerheid verneemt, heeft de minister van binnenlandsche zaken *f* 60,000 als subsidie, te betalen in drie jaren, toegestaan tot het graven van een kanaal van hier naar Ane; zoodat eindelijk een werk tot stand komen, waaraan sedert eeuwen behoefte was, zoo wegens communicatie als tot afwatering, en ter spoedige ontginning der veenen.

GRONINGEN, 27 September.

Op den 22sten dezer hebben weder twee leerlingen der landhuishoudkundige school alhier, de heeren G. Schilthuis en I. A. van Roijen, ten overstaan van het bestuur, van de onderscheidene onderwijzers en van enkele belangstellende hoorders (waaronder de commissaris des Konings in dit gewest en de burgemeester der gemeente Haren), hun examen bij het verlaten dezer inrigting met goed gevolg afgelegd. Men verneemt dat ook in het vervolg, bij zulke examens, die meer en meer in gebruik schijnen te komen, personen die dezelve als toehoorders willen bijwonen en zich daartoe bij een der leden van het bestuur aanmelden, zullen worden toegelaten, opdat zij, die in de zaak belang stellen, zich alzoo zouden kunnen overtuigen van de wijze, waarop het een en ander alhier behandeld wordt.

— Wij hopen dat thans de moeijelijkheden, die men tot nu toe hier in de trage en ongeregelde expeditie van de telegrafische berigten ondervond, zullen zijn te boven gekomen. Immers wordt ons medegedeeld, dat sedert gisteren de lang verwachte tweede telegraafdraad van *Amsterdam* op *Arnhem* in dienst is gesteld.

— Uit *Nieuw-Buinen* wordt het volgende berigt: L.l. Vrijdag ging J. Schutte, arbeider te Exloërveen, des morgens vroeg met zijne vrouw uit om boekweit op te zetten, hunne twee kinderen, een van 3 en een van 4½ jaar, in hunne woning opgesloten achterlatende. De ouders waren pas verwijderd, of het kind van 3 jaren komt te digt met de kleederen, die van katoen waren, bij het vuur en geraakt in brand; het andere van 4½ jaar giet het vuur zoo veel mogelijk met water uit, maar konde het niet geheel blusschen, en brengt het kind op het bed. Een oogenblik daarna komt het bed mede in den brand. De vader, die nog niet ver verwijderd was, bij toeval omziende, ziet een' zwaren rook uit zijne woning opgaan, snelt spoedig naar huis, opent de deur, en ziet zijn kind en het bed bijna verbrand; hij heeft het geluk een en ander spoedig te blusschen, dooh het kind is des anderen daags aan de gevolgen overleden.

Eene vergelijking van de prijzen van het vleesch en brood te Parijs uit de bij den minister van landbouw, handel en openbare werken in Frankrijk ontvangen bescheiden, met die van dezelfde eetwaren in eenige naburige hoofdsteden, levert de volgende resultaten op:

De gemiddelde prijs van het kilogram vleesch op de markten te Parijs was op het einde der maand Julij fr. 1.26 voor het rundvleesch, fr. 1.41 voor het kalfsvleesch en fr. 1.36 voor het schapenvleesch, en het schijnt algemeen bekend, dat in de slagerswinkels het vleesch gemiddeld tegen fr. 1.70 verkocht wordt.

In het buitenland zijn de prijzen als volgt:

	Rundvleesch.	Kalfsvleesch.	Schapenvleesch.
Te Londen	fr. 2.10	fr. 2.05	fr. 2.05
„ Liverpool	„ 1.69	„ 1.97	„ 1.69
„ Brussel	„ 1.70	„ 1.70	„ 1.70
„ Antwerpen	„ 1.50	„ 1.50	„ 1.80
„ Amsterdam	„ 1.69	„ 2.11	„ 1.69

En de prijs van het brood 1ste kwaliteit, die te Parijs 49 centimes het kilogr. bedraagt, is te Londen 62, te Brussel 55, te Antwerpen 58, te 's Gravenhage 69, te Carlsruhe 57 en te Turijn 55 centimes.

Spoorwegen in Engeland.

Uit het statistiek verslag der spoorwegen in Groot-Brittannië en Ierland blijkt, dat het Parlement in 1854 toestemming gaf tot den aanleg van 482 mijlen nieuwe spoorweglinlën, zijnde een weinig meer dan de helft der lengte, die in 1853 werd toegestaan. Tot het einde van 1854 had het Parlement reeds den aanleg van 13,983 mijlen toegestaan, waarvan 1177 mijlen later werden opgegeven, zoodat slechts 12,806 overgebleven waren, waarvan 4752 nog geopend moesten worden. De geheele som, die de spoorweg-maatschappijen tot op het einde van 1854 door actiën of leeningen moesten innen, bedroeg 386,106,336 pond st., waarvan 356,069,794 reeds zijn betaald en dus nog 32,037,542 betaald moeten worden; hiervan komen echter wel 30 of 40 millioen pond op spoorwegen, welker concessie opgeheven is en behoeven deze dus niet betaald te worden.

Op den 30sten Junij 1854 waren 54,401 personen bezig met den aanleg van 889 mijlen. Op de reeds geopende liniën telde men 90,409 beambten. In 1854 werden 111,206,707 reizigers per spoorweg vervoerd voor een gezamenlijk bedrag van 20,215,724 mill. pond, dus gemiddeld 2576 pond per mijl, hetgeen in 1853 slechts 2408 pond bedroeg. De dienst op de spoorwegen onttrekt aan de bruto-ontvangsten in Engeland 45, in Schotland 46 en Ierland 45 pCt. In 1854 verloren op de Engelsche spoorwegen 223 personen het leven en bekwamen 453 verwondingen, terwijl in 1853 het getal der gedooden 385 en der gekwetsten 449 beliep.

Het geschil tusschen de regering van Napels en de Jezuïten.

Toen na de onstuimige dagen van 1848 de onvermijdelijke reactie ook in Napels plaats greep, schreven de Jezuïten zich de verdienste toe van de herstelling van het absolute koningschap; het gouvernement daarentegen beweerde dat het die alleen met eigen kracht tot stand gebragt had. Hoe dit zij, de orde ontving tot belooning der beweerde verdiensten ongemeen groote voorregten: zij alleen mogt openbaar onderwijs geven; zij kon aan al haar onwelgevallige personen vervolgingen van wege de overheid berokkenen; zij had den voorrang over alle andere geestelijken, wereldlijke zoowel als kloosterlingen; hare gestichten werden uitgebreid en vermeerderd; ten hove en bij al de aanzienlijke geslachten had zij grooten invloed. Tegen het eind van het jaar 1854 was het aantal Jezuïten daar te lande tot zeshonderd geklommen.

Dooh zij waren met een' zoo grooten invloed niet tevreden, en zochten zich uitsluitende regten der kroon toe te eigenen. Te dien einde begonnen zij leeringen te verkondigen, die streden met de regten des souvereins, zoo als zij sedert de stichting der monarchie door de kroon uitgeoefend waren. Het gouvernement nam maatregelen daartegen; onder anderen verbood het de verspreiding van een godgeleerd en staatkundig tijdschrift der orde, de *Civilta Cattolica*. De Jezuïten beschuldigden deswege het gouvernement van ondankbaarheid, voeren tegen de Napelsche politie uit gelijk zij verdiende, en pleitten ook, in het belang van den Heiligen Stoel, voor de zaak der geallieërden en tegen Rusland. Nu nam de politie harde maatregelen tegen hen, en werd hunne gezindheid ten aanzien van het Fransche gouvernement verdacht gemaakt.

Zoo stonden de zaken in de maand April j.l., toen op zekeren avond de secretaris-generaal der Napelsche politie, de heer *Silvestri*, zich aan het hoofdgesticht der Jezuïten vervoegde. Hij zeide dat zijn wensch was eene verzoening te weeg te brengen, maar dat zulks onmogelijk was, tenzij de Jezuïten eene belijdenis van verknochtheid aan het onbeperkte koningschap en van volstrekte onderwerping aan den Koning der Beide Siciliën aflegden en hunne handteekening plaatsten onder eene in dien geest gestelde verklaring, welke echter strikt geheim gehouden zou worden. Na eenig beraad, werd de verklaring door de paters onderteekend; doch naauwelijks was het stuk in handen van den minister van politie, of het werd op de lands-drukkerij gedrukt en afdrukken in en buiten de stad verspreid. Zoo heeft men het ook in de voornaamste dagbladen van het vaste land kunnen lezen. De Jezuïten trachtten zoo veel mogelijk al de afdrukken in handen te bekomen of te vernietigen; en de inhoud van het stuk werd door den generaal der orde gewraakt, met bijvoeging dat de orde zich niet met politieke aangelegenheden bemoeide, en onder elken regerings vorm aan de overheid gehoorzaam was. Deze stap werd echter eerst gedaan nadat bij het Napelsche gouvernement zonder vrucht moeite was aangewend om aan het schandaal een einde te maken.

Een gelastigde van den Roomschen Stoel, mgr. *Bizarri*, is te Napels gekomen om het geschil te vereffenen; doch hij is reeds door de politie beleedigd en met eene huiszoeking gekweld; en aan de Jezuïten is alle invloed, alle vrijheid, zelfs ieder openlijk eereblijk ontzegd.

De toestand der Jezuïten is te Napels nu juist het tegenovergestelde van hetgeen die in 1849 en in de volgende jaren was. Zij hebben hun model-seminarium verloren. Verscheidene adellijke familiën hebben, uit vrees voor de regering, hunne kinderen van het collegie der adellijken verwijderd, dat zich nu met moeite staande houdt. De scholen en leerboeken der Jezuïten zijn aan een onderzoek onderworpen en men bewijst hun niet meer de eer welke de geestelijkheid te beurt valt. Hunne processiën worden niet meer door soldaten en militaire muzijk begeleid en een ieder bespot hen.

Kerk- en Schoolnieuws.

UTRECHT, 26 Sept. Gisteren zou het drietal in onzen Herv. kerkeraad zijn opgemaakt uit het reeds door ons vermelde zestal. Vele predikanten en ouderlingen waren echter niet tegenwoordig, daar zij geen deel aan die stemming schijnen te willen nemen. De president heeft daarom de verkiezing voorzigtigheidshalve uitgesteld. Eene noodelooze voorzigtigheid, onzes inziens, zegt de *Utr. Ct.* Waarom zouden ook onze weldenkende ouderlingen en predikanten hunne stemmen noodeloos uitbrengen?

TERHORNE (kl. *Heerenveen*). Door kerkvoogden en floreenpligtigen is besloten tot eene toelage van *f* 50 bij het predikantstraktement, zoodat het voortaan, met de bijlage uit het fonds voor de schraalste predikants-traktementen, *f* 700 zal zijn.

— Ds. *Gan Dunn* heeft voor de beroeping naar Waarder (Zuid-Holland) bedankt.

— In de sitting der Staten Generaal van j.l. Donderdag is o. a. ingekomen een adres van *M. van Selms* en andere predikanten der Hervormde gemeente in den ring Sloten, klassis Sneek, om verhooging hunner rijks-bezoldiging op hunne standplaatsen.

Het vergelijkend examen voor den vacanten onderwijzerspost te Gasselternijeveen is bepaald op den 28sten dezer, des morgens te half tien, in de school aldaar. Twaalf onderwijzers, van welke negen uit de prov. Groningen en de overigen uit Drenthe zijn, hebben zich als sollicitanten voor die betrekking aangemeld.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

KOPPENHAGE, 27 September.

In de zitting van het Volksthing (de tweede kamer) van gisteren avond, is het grootste gedeelte van de toen behandelde wijzigingen, die door de regering in de grondwet voorgesteld en door de eerste kamer bereids aangenomen waren, verworpen. Al de overige wijzigingen zullen hoogst waarschijnlijk een gelijk lot ondergaan.

PARIJS, 27 September.

De *Moniteur* bevat heden een keizerlijk besluit, waarbij de invoer van granen, meel en aardappelen wederom wordt vrijgesteld.

EFFEKTENBEURS.

AMSTERDAM, 27 *September*.

NEDERLAND	Werk. Schuld	à 2½	pCt.	63$\frac{11}{16}$.
Dito	Dito	„ 3	„	76$\frac{1}{16}$.
Dito	Dito	„ 4	„	93$\frac{3}{16}$.
OOSTENRIJK	Metalliek	„ 5	„	62⅞.
Dito	1851 en 1852	„ 2½	„	31$\frac{15}{16}$.
Dito	Nieuwe Litt. B	„ 5	„	73⅝.
Dito	Nation. Metall	„ 5	„	67½.
SPANJE	Onb. Stukken	„ 1¼	„	19$\frac{1}{16}$.
Dito	Binnenl	„ 3	„	31⅛.
PORTUGAL		„ 3	„	40.
RUSLAND	Oblig. *Hope* 1798 en 1816	„ 5	„	100¼.
Dito	Dito 1828 en 1829	„ 5	„	—
Dito	bij *Hope*	„ 4	„	—
Dito	bij *Stieglitz*	„ 4	„	—

LONDEN, 27 *September*. Consols 88⅞. Disconto 5 pCt.

PARIJS, 27 *September*. Fransche 3 pCt. 65.25.

WEENEN, 27 *September*. Metalliek 5 pCt. *f* 74⅝. Nat. Leening *f* 79. Wissel op Londen *f* 10.58, *f* 13½.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 23 Sept., kapit. *Berkelbach van den Sprenckel* Wildeman, v. Tjilatjap; *Gust* IJzerstaven, v. Seaham; *Feijes* de Jonge Klaas, v. Koningsbergen; *Vierow* Theodora Josina, v. Dantzig; *Suk* de Welvaart en *Brakke* Vrouw Antje, beide van Bremen; *Dijk* Barend, v. Harlingen; den 24sten *Zwieting* Petrus Horreus, v. Anclam; *de Haan* Alida, v. Neuhaues; *Muller* Antje, v. Carolinerzijl; *Basberg* Beurs van Amsterdam, v. Drammen. — Te Helvoet den 24 Sept., *Croes* Jonge Reintje, v. Londen. — In het Vlie den 23 Sept., *Meijer* Maria, v. Frederikstad; *de Jong* Hendrika, v. Osterrisoer. — Te Helvoet den 24 Sept., *Jonkhoff* de Hoop, v. Koningsbergen. — Te Vlissingen den 22 Sept., *de Jonge* Pollux en den 23sten *Kuper* Gesina, beide v. Koningsb.; *Holscher* Vijf Gebroeders, v. Livorno. — Te St. Helena den 31 Julij, *Ingerman* Regina, v. Batavia n. Amst.; den 1 Aug. *Logger* Jan van Hoorn, v. Tjilatjap n. Dordrecht. — Te Triest den 19 Sept., *Vegter* Beerta Schuringa, v. Antwerpen; den 24sten *de Visser* Willem Ernst v. Amsterdam. — Bij Falmouth den 20 Sept., *van Dusseldorp* Vlaardingen, v. Rotterdam n. Akyab. — Te Hartlepool den 20 Sept., *Goedkoop* Noordster, v. Schiedam. — Te Hamburg den 24 Sept., *Meijer* Catharina, v. Bremerhaven. — Te Brunshausen den 24 Sept., *Drewes* Industrie, v. Bungsiel; *Lindeboom* Gesina, v. Middlesbro. — Te Wolgast den 17 Sept., *Kwint* Jantina, v. Hamburg.

Binnengekomen te Texel den 26 Sept., kapit. *Ouwehand* Westphalia, v. Koningsb. — In het Vlie den 24 Sept., *Smit* Anna Elisab., v. Frederikst. — Te Londen den 23 Sept., *de Boer* Henriette Maria, v. Rott. — Bij Ramsgate den 22 Sept., *Wieringa* Ommelanden, v. Hartlep. n. Surin. — Bij Dover den 19 Sept., *Dekema* Gesina Wilhelm., v. Amst. n. Napels. — Te Plymouth den 23 Sept., *Koning* Gesina Jantina en *de Jonge* Gesina, beide v. Corunha. — Te North Shields den 22 Sept., *de Vries* Hillegina Catharina, v. Rendsb.; *Geers* Cath., v. Amst. — Te Marseille den 23 Sept. *Donema* Geertr. Joh. v. Hamb. — Te Napels den 11 Sept. *Kraan* Sia en Elisab., den 13den *Fijn* Diana en *Doornbos* Jetskelina Wija, alle 3 v. Amst. — Te San Fransisco den 17 Aug., *Jaski* Willem Barendss, v. Liverp.; *de Boer* Zuid-Holl., v. Cardiff.

Binnengekomen te Tonningen den 19 Sept., kapit. *Bakker* Frouwina, v. Hamburg n. Memel; *Schaap* Geerdina Geertruida, v. Groningen n. de Oostzee; *Kaszens* Gustaaf Willem, v. Hamburg n. Koningsbergen; den 20sten *Egberts* Gesina, v. Worcum n. Rendsburg; *van Peer* Aukjen, v. Sunderland n. Eckernforde; den 22sten *Drewes* 2 Gezusters, v. Groningen n. de Oostzee.

Vertrokken van Amsterdam den 22 Sept. kapit. *Visser* Catharina Harmanna, n. Havanna; den 23sten *Huisman* Maria Margaretha, n. Gibraltar; den 24sten *Jenker* Maria Elisabeth, n. Batavia; *Hazewinkel* Meermin, n. Konstantinopel; *Hazewinkel* Dolphijn, n. Corfu; *Besier* Elisabeth en Antoinetta, n. Hartlepool; den 25sten *Overeem* Noord-Holland, n. Suriname. — Van Texel den 24 Sept., *Tjebbes* Catharina Johanna, n. Akyab. — Uit het Vlie den 23 Sept. *Schuur* Jonkvr. Elisabeth n. Drobach; *Stutvoet* Margaretha, n. Stettin. — Van Vlissingen den 22 Sept., *de Vries* Bellona, n. Havanna. — Van North Shields den 21 Sept., *Cappen* Neptunus, n. Harling. — Van Cuxhaven den 23 Sept., *Bootsman* Stina en *Dallinga* Anna Henderika, beide n. Zaandijk. — Van Bremerhaven den 21 Sept., *de Jonge* Catharina, n. Koppenhage. — Van Wolgast den 16 Sept., *Gort Jun.* Frouwina Steenhuisen, n. Amsterdam; den 19den *Drost* Tweelingen, n. Denemarken. — Van Dantzig den 21 Sept., *Naatje* Jan Hero, n. Halte; *Pluktje* Tetsia, n. Groningen.

Vertrokken van Texel den 25 Sept., kapit. *Pik* Lucas Wigcher, n. Lissab. — Uit het Vlie den 24 Sept., *de Jong* Mina, n. Aberd.; *Kooiman* Onderneming, n. Newc.; *Fenenga* Agatha, n. Memel; *Fijn* Hillechiena, n. Norrkoping; *Hazewinkel* Christ. Catharina, n. Odense; *Visser* Maria en *Visser* Vr. Jannetje, beide n. Freder. — Van Helvoet den 25 Sept., *Stasse* op Hoop van Zegen, op avont. — Van Brielle den 25 Sept., *Meijer* Courier, n. Nantes; *de Jonge* Etina, *Harding* Alida en *van Deest* Jacobus, alle 3 op avont. — Van Vlissingen den 22 Sept. *Leeuw* Cornelia, n. Triest; *Boer* Joan, n. Newc. — Van Antwerpen den 23 Sept., *Koster* Argo, n. Koningsb. — Van Aberdeen den 21 Sept., *Nieveen* Jacoba Cath., n. Hamburg.

Vertrokken van Tonningen den 19 Sept., kapit. *Heins* Domina, v. Faaborg n. Holland; den 21sten *Metz jun.* Harmonie, v. Stockholm n. Bremen.

Zeilklaar te Londen den 20 Sept., kapit. *Stuitje* Christina Johanna, n. Dantzig. — Te Liverpool den 20 Sept., *van Hees* van der Palm, n. Singapore. — Te Newcastle den 21 Sept., *de Boer* Eendragt, n. Konstantinopel; *Kleininga* Maria Laurentia, n. Elseneur. — Te Koppenhage den 20 Sept., *Woudstra* Jonge Kerst en *Kramer* Anette Cathalina, beide n. Stockholm; den 21sten *de Jonge* Jantina, n. Holland.

In lading te Liverpool den 21 Sept., kapit. *Driest* Jan Visser, n. Amsterdam; *Loman* Roelfina Gerardina, n. Rouaan.

DELFZIJL, 25 Sept. Binnengekomen den 23 Sept., kapit. *Hindriks* Antina, v. Carolinerzijl; *de Jong* Alida Gesiena en *Hazewinkel* de Vrede, beide v. Bremen; den 25sten *Boerema* Gesiena, v. Oldenburg; *Oetzes* de Hoop, v. Emden; *Douwes* Venus, v. Oldenburg; *Rozeboom* Eendragt, v. Harlingerzijl; *Bolmeijer* Uit Vriendschap, v. Leer; *Geltes* 2 Gezusters, v. Bremen; *Visser* Nutia en *Katt* 3 Gebroeders, beide v. Niehaus; *Bruckman* Jonge Julius, v. Leer; *Dirks* Zwaantje, v. Emden, met gebroken bazaansmast.

Vertrokken den 25 Sept., kapit. *Burman* Jonge Julius, n. Leer; *Stenger* Gesiena Margrietha, n. Newcastle.

Gepraaid den 9 Junij, op 1° 20′ Br., 87° 30′ O.L., kapit. *Virginius* Gezusters, v. Akyab n. Amsterdam. — Den 2 Aug., op 6° 0′ N.Br., 19° 41′ W.L., *Boursse Wils* Guurtje en Maria, v. Rotterdam n. Batavia. — Den 18 Sept., op de hoogte van Douvres, *Schut* Walvisch, v. Londen n. Adelaïde.

Het schip Maria Reifina, kapit. *de Groot*, van Liverpool n. Koningsbergen, is den 23sten Sept. zwaar lek en, na op strand gezeten te hebben, met hulp te Portsmouth binnengebragt.

Het schip Stad Groningen, kapit. *Rasker*, v. Livorno n. Liverpool, is den 7den Sept. bij Kaap de Gates gezonken, doch de equipage gered en te Gibraltar aangebragt.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

20 Sept. Kramer, Catharina, v. Abbeville n. Pruissen, m. ballast.
Koster, Riga, v. Rotterdam n. Pruissen, m. ballast.
Douwes, Sieka, v. Haparanda n. Amsterdam, m. teer.
Eefting, Harmanna, v. Amsterdam n. Stettin, m. stukg.
Giezen, Libra, v. Amsterdam n. Koppenhage, m. tabak.

De Wind den 20 Sept. Z.O., Z.Z.W., Z.; den 21sten stil.

BURGERLIJKE STAND.

Van af den 21sten tot en met den 27sten September 1855 zijn te *Groningen* geboren 14 zoons en 8 dochters; gehuwd 6 paren; overleden 12 ouden en 13 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN

ROTTERDAM, 24 *Sept.* Tarwo: 160 ℔ j. Bovenl Rls *f* 560; 160 ℔ n. dito dito *f* 560; 156 ℔ Deensche *f* 590. — Rogge: 152 ℔ Rostocker *f* 380; 150 ℔ Mecklenb. *f* 370.

AMSTERDAM, 26 *Sept.* Tarwe en Rogge weder alleen bij kleinigheden tot vorige prijzen verkocht; van Tarwe: 128 ℔ b. Pools. *f* 540; 126 ℔ dito *f* 522, *f* 525, *f* 528. — Rogge: 120, 122 ℔ Pruis. *f* 350, *f* 360; 121 ℔ fijne Zweedsche *f* 359; 123 ℔ Anclammer *f* 360; 124 ℔ Rost. *f* 368. — Gerst iets lager; 111 ℔ Deensche *f* 234. — Van n. Holst. Boekweit waren heden de eerste partijtjes ter markt; verkocht: 118, 122, 124 ℔ *f* 289

f 302, *f* 310. Inl. zonder omgang. — Witte Erwten ter verzending gezocht, doch de orders waren eenigzins te laag gelimiteerd. — Van Rogge nog bij partij verkocht, 118 ℔ Deens. *f* 325.

Koolzaad ½ p. vl. lager; Anclammer Rubs 91 p. vl.; op 9 vat in Oct. en Nov. 103½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering weder flaauwer; op 6/w. *f* 61,50; vlieg. *f* 60; Oct. *f* 59,25 — *f* 59,25 a *f* 59; Nov. en Dec. *f* 58,50 a 75 a 50; Mei *f* 57,25 a 50 a 25. — Lijnolie lager afgegeven; op 6 w. *f* 47,75; vlieg. *f* 46,50; Oct. *f* 46 a *f* 45,50; Dec. *f* 46,75 a *f* 46 a *f* 46,25. — Hennepolie op 6 w. *f* 54,50, vlieg. *f* 53.

LONDEN, 24 *Sept*. Van Inl. Tarwe was heden veel aangevoerd, hetgeen nagenoeg alles tot 2 sh. prijsverlaging bij l.l. Maandag werd geplaatst. Het weinige, dat van vreemde werd genomen, bedong de volle prijzen van vorigen marktdag. Oude Gerst was 1 sh. en Boonen en Erwten 2 sh. hooger.

Van den 26sten. Granen onveranderd met weinig affaire.

VEEMARKTEN.

SPIJKERBOOR, 21 *Sept*. Op de gisteren alhier gehoudene najaars-veemarkt was slechts een gering getal varkens aangevoerd, n.l. 475. De prijzen waren over 't geheel iets lager, hoewel de beste soorten nog al vlug van de hand gingen.

AMSTERDAM, 24 *Sept*. Aangevoerd 253 vette runderen, golden *f* 220, *f* 200 en *f* 180; 175 melk- en kalfkoeijen *f* 150, *f* 110 en *f* 100; 202 vette varkens, 50—52 ct. het Ned. ℔; 66 schapen *f* 20, *f* 22 en *f* 24.

ROODEN, 25 *Sept*. Op de jaarmarkt, heden gehouden, was eene tamelijke hoeveelheid rundvee aangevoerd, waarin de handel traag was, en veel onverkocht is gebleven; kalfkoeijen kostten van *f* 80 tot *f* 120; vaalmelkte van *f* 50 tot *f* 80; tijdkoeijen van *f* 60 tot *f* 85; de aanvoer van paarden was tamelijk groot, de handel vlug, de veulens verkocht van *f* 45 tot *f* 90; enterveulens van *f* 120 tot *f* 180; tweejarige van *f* 200 tot *f* 280; de werkpaarden van *f* 100 tot *f* 225. Van schapen was een groote aanvoer, de prijzen waren van *f* 3 tot *f* 6,50; van varkens was matig aanvoer met vluggen handel, prijzen der oude van *f* 20 tot *f* 34, biggen van *f* 5 tot *f* 22.

LONDEN, 24 *Sept*. De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopen week waren zeer aanzienlijk. Bij het tolkantoor zijn aangegeven: 2433 ossen en koeijen, 778 kalveren, 1885 varkens en 11734 schapen. Hoewel voor runderen van beste kwaliteit een klein avans bedongen werd, was de stemming over het algemeen niet zeer gunstig. In kalveren, lammeren en varkens ging tot vaste prijzen veel om. Het aantal runderen ter markt was overvloedig, bedragende omstreeks 5000 stuks en dat van schapen 28000 stuks. In de mindere soorten van de laatste waren de omzettingen niet levendig.

EFFEKTEN-BEURS.

Amsterdam, 26 *September*.

NEDERL. Werk. Schuld 2½ pCt. 63 11/16, 63¾, 63⅝; Dito Dito 3 pCt. 76, 76 3/16, 76; Dito Dito 4 pCt. 93¼, 93 5/16; Amort.-Syndicaat 3½ pCt. 93¼; Handelmaatsch. 4½ pCt. 123¼. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 50 11/16. — SPANJE. Onbep. Stukken 1¼ pCt. 19¼, 19⅜, 19¼; Dito 3 pCt. 38; Dito Binnenlandsche à 6/m. 3 pCt. 32 1/16, 32¼, 32 1/16; Coup.-Bewijzen 4 3/16; Amort. Schuld 4 13/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 40 3/16, 40¼.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 100⅝, 101⅛, 100⅞; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 100½; Dito bij *Hope* 4 pCt. 75½; Dito Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 74⅝, 74½. — POLEN, Certific 4 pCt. 69. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 63, 63⅛; Dito Nation. 5 pCt. 67 5/16, 67⅜; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 31⅞, 32⅛; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 32 1/16, 32⅛; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 74; Amerik. Bank-Actiën 1 11/16, ⅞, 11/16; Dito Orig. 1 7/16, 9/16; Braz. 5 pCt. 99, ⅛; Mexik. 20 9/16; Dito Onb. 20 9/16; Peru 4½ pCt. 74¾; Gren. 2½ pCt. 18 5/16, ¼; Dito Onbep. 18 3/16, ¼; Ecuador 3 5/16, ⅜; Dito Onb. 3 5/16, ⅜; Dito Coup. 35¼, 37; Philad. L. N. 84.

Bij geanimeerde affaire in Integralen waren heden onze binnenl. fondsen goed prijshoudend. — Van vreemde effecten waren Oosteur. en Spaansche iets minder vast. Overigens leverde de markt niets belangrijks op.

5 pCts. N. Russen bij *Stiegl.* 80¾, 13/16.

Koers van het geld: Beleening 3, Prolongatie 3½, Disconto 3 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 63¾; Spaansche 1¼ pCt. 19¼; Binnenl. 3 pCt. 32 1/16; Metall. 5 pCt. 63 1/16; Dito 2½ pCt. 32 1/16, ⅛.

ADVERTENTIEN.

Metalen Kruis.

JAARLIJKSCHE BIJEENKOMST der AFDEELING „voormalige Flankeurs, Groninger en Franeker Studenten," op WOENSDAG den 10den October e.k., des avonds te 6 uur, ten Huize van TEN HAVE, aan de Groote Markt te *Groningen*.

PICTURA.

GEWONE VERGADERING van het KUNSTLIEVEND GENOOTSCHAP *ter aanmoediging en bevordering van Teeken- en Schilderkunst*, onder den naam *PICTURA*, op DINGSDAG den 2den October 1855, des avonds te 7 uur, in het LOKAAL aan de Groote Markt. VOORLEZING door Professor F. C. DE GREUVE. — KUNSTBESCHOUWING.

Namens het Bestuur:
H. TIDDENS, *Secretaris*.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

C. W. A. ESSERS,
Rijks-Ontvanger,
met
S. SCHUMMELKETEL.

GIETEN, 26 September 1855.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een' ZOON A. BONTEKOE, Echtgenoot van

B. TER SPILL.

SAPPEMEER, 26 September 1855.

*** Heden overleed, na eene hevige ziekte van bijna zeven weken, onze hartelijk geliefde Vader PIETER WESTERHOFF, in leven *Onderwijzer der Jeugd te dezer Stede*, in den ouderdom van ruim 45 jaren.

GRONINGEN, 24 September 1855.

A. H. WESTERHOFF.
Uit aller naam.

*** Het heeft den liefderijken en almagtigen Hemelvader in zijne voor ons onpeilbare wijsheid behaagd, onzen dierbaren oudsten Zoon ROELF BERENDS BERG, *Gezagvoerder van het Kofschip de twee gebroeders*, den 17den dezer te *Livorno*, op het alleronverwachtst, aan de gevolgen eener hevige ziekte, in den ouderdom van bijna 32 jaren, door den dood, hier van ons te scheiden.

Zwaar en gevoelig is ons Ouderhart, dat zoo zeer aan dien onvergetelijke was gehecht, door dit droevig verlies geschokt, en ieder, die den ontslapene in zijn leven heeft gekend, zal onze smart billijken; doch hoe diep ook ter neergebogen, wenschen wij de goedheid Gods te verheerlijken, die alles wél beschikt en regelt en ons den besten troostgrond geeft, dat hij in een beter, onsterfelijk oord, alwaar wij hem hopen te volgen en weder te zien, zal zijn overgeplaatst.

SAPPEMEER, 27 Sept. 1855.

B. R. BERG.
G. D. BERG—MEIJER.

Eenige kennisgeving.

*** Bij de Erven LOOSJES, te *Haarlem*, ziet het licht:

HANDLEIDING VOOR Boomkweekers EN EIGENAREN VAN BOSSCHEN, IN NEDERLAND;

DOOR *N. G. THOLEN.*

Bekroond met de 2de Gouden Medaille door de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid.

MET EENE VOORREDE VAN *H. C. VAN HALL*,
Hoogleeraar te Groningen.

Met drie uitslaande Platen en Afbeeldingen tusschen den tekst. Prijs *f* 3.

*** H. C. MEKEL & COMP., Boekdrukkers en Uitgevers te *Appingedam*, hebben dezer dagen aan alle Boekhandelaren in ons Rijk verzonden:

LIJST VAN INTEEKENING OP:

I. DE BIJBELVRIEND,

tweemaandelijksch Tijdschrift tot bevordering van regte Bijbelkennis,

onder redactie van Dr. *A. L. POELMAN*, Predikant te *Holwierda*, met medewerking van de Heeren:

U. P. GOUDSCHAAL, Dr. P. HOFSTEDE DE GROOT, S. F. VAN HASSELT. Dr. C. H. VAN HERWERDEN, C.H.z., T. ADRIANI HOEN, Dr. H. HUIJSERS, J. MARISSEN VAN LOON, Dr. U. P. OKKEN, N. VAN DER TUUK, W. VERWEIJ.

Dit Tijdschrift zal worden uitgegeven om de twee maanden, waarvan elke Aflevering zal bevatten 3 Vel of 48 Bladz. groot Octavo.

De eerste Aflevering zal verschijnen met den 1sten Januarij 1856.

De Prijs zal zijn *f* 2.50 per Jaargang.

II. MYOSOTIS,

Tijdschrift voor het opkomende geslacht,

't welk geregeld op den eersten van elken maand, te beginnen met den 1sten Januarij 1856, zal verschijnen.

De Prijs zal zijn *f* 1.80 per Jaargang.

Morgen te bezien

in het REVENTER, de belangrijke Verzameling **BOEKEN** voor alle vakken van wetenschap, **LANDKAARTEN, PLATEN, BOEKBINDERSGEREEDSCHAPPEN,** ENZ., welke op MAANDAG den 1sten October en volgende dagen, des avonds te half zes, publiek zullen worden verkocht door

J. DOESBURG,
Boekverkooper, in de *Oude Kijk-in-'t Jatstraat*.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *SLOCHTEREN* doen te weten, dat op de aanstaande **MARKT** alhier (den 3den October) **geen HORENVEE** zonder een voldoend **GEZONDHEIDS-CERTIFICAAT**, en **geene BEDELARIJ** noch **SPELEN** om **geld** of **geldswaarde** zullen worden **toegelaten.**

SLOCHTEREN, 26 September 1855.

Burgemeester en Wethouders voornd.:
H. G. MAATHUIS.
De Secretaris:
G. DIJKHUIZEN.

*** De DIRECTIE van den *OOSTPOLDER*, achter *UITHUISTERMEEDEN*, gedenkt aan te BESTEDEN:

Het MAKEN van NIEUWE VLOEDDEUREN in de Duikersluis, een' REGENBAK, met het HERSTELLEN van ANDERE WERKEN in den gemelden Polder.

Deze Aanbesteding zal plaats hebben op MAANDAG den 1sten October 1855, des morgens te elf uur, in het WAARHUIS bij de Duikersluis. Zullende het BESTEK en VOORWAARDEN drie dagen vóór den dag der Aanbesteding ter lezing liggen in het GEMEENTEHUIS te *Uithuistermeeden*; te *Onderdendam* bij den Kastelein KNOOP, en ten HUIZE van AANBESTEDING.

Dienstregeling.

De **dagelijksche POSTWAGEN** van *Groningen, Hoogezand* en *Zuidbroek* naar *Veendam*, **vertrekt van den 1sten October** om 7½ uur des morgens van *Groningen*, in plaats van te 6½ uur. Het **vertrek** van *Veendam* blijft op hetzelfde uur bepaald. KANTOOR bij den Ondernemer

J. A. HEIKENS, Oosterstraat.

ZWOLSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Tot instandhouding der CORRESPONDENTIE op den RIJN-SPOORWEG uit *Rotterdam* en op de STOOMBOOTEN uit *Noord Holland*, wordt het **uur van vertrek** uit *Amsterdam*, van af den **1sten October e.k., veranderd** op 's morgens **tien** uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zal, op DINGSDAG den 2den October e.k., des middags te 12 uur, op het Akerkhof te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eene partij **AFBRAAK**, bestaande uit: RAMEN met KOZIJNS PANEELBLINDEN, DEUREN, EIKENHOUTEN BALKEN en RIBBEN, PANNEN, SCHOORSTEENKAPPEN, ZERKEN DEURKOZIJN, groote GOOTSTEEN **OUD IJZER, GEGOTEN PLATEN, BRANDHOUT, ENZ.**

Houtveiling

te *Winneweer*, onder werkelijke Houtkoopers, op ZATURDAG den 29sten September 1855, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van KRUIZENGA, van GREENEN en VUREN BALKEN JUFFERS, ELLENS, SPARHOUTEN KOLDERS en DEELEN alsmede eene aanzienlijke partij GESNEDEN HOUTWAREN.

M. P. W ENNIGER,
Notaris.

DONDERDAG DEN 11DEN OCTOBER

1855, des voormiddags te 10 uur en verv., zullen, vóór en in de Behuizing, N.Z. aan de Noorderhaven alhier, door wijlen den Heer Mr. H. BELLINGA bewoond geweest, publiek worden verkocht: 1 EIKENH. KABINET, MAH. en ANDERE TAFELS, STOELEN, SPIEGELS met Verg. LIJSTEN, best **BILJART** met **TOEBEH., PIANO**, STAAND SPEEL-UURWERK, HALVE-KASTKLOK, LEDEKANT, KOOK- en andere KAGCHELS, BEDDEGOED, oud PORSELEIN, KRISTAL, GLAS, KOPER- en TIN; voorts **VRIJDAGS** daarna, des namiddags te 2 uur, in het KOETSHUIS achter de Behuizing: **1 CALECHE, CARRIKEL en VIGELANTE, GEREIDEN, STAL- en TUINGEREEDSCHAPPEN, KERSENNETTEN** met **PAALWERK**, en hetgeen meer te bezien zal zijn Woensdags bevorens, 's namiddags van 2—5 uur.

Mr. W. LAMAN TRIP, *Notaris*.

GROOTE BOELDAG,

ten verzoeke en aan de Boerenplaats van KLAAS DERKS RUSTIUS en CONS., te *Ten Boer*, om de kortheid der dagen telkens te één uur, van een **kompleet en uitmuntend BOEREN BESLAG**, als:

Op MAANDAG den 1sten October 1855, van 33 oude en jonge RUNDEREN, 7 beste PAARDEN, (waaronder een mak zwart Chaispaard), 28 SCHAPEN en LAMMEREN, 4 VARKENS; voorts KAPWAGEN CHAIS, 3 VELDWAGENS, KOOLKLEED met TOEBEHOOREN, DORSCHBLOK en andere BOERENGEREEDSCHAPPEN.

Op DINGSDAG den 2den October 1855, van **ingeoogste VELDGEWASSEN**, bestaande in: GERST, ROGGE, HAVER en BOONEN, eene partij HOOI, ongeveer 20 Bunders **WEIDELAND, KERN- en MELKGEREEDSCHAPPEN**, ENZ.; en

Op DONDERDAG den 4den October 1855, van **MOBILIA, BEDDEGOEDEREN** en verder den **geheelen INBOEDEL.**

J. H. GLAS.

GROOTE HOUTVEILING,

onder werkelijke Houtkoopers,

op DONDERDAG den 4den October 1855, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, van **eene groote partij VUREN en GREENEN HOUTWAREN**, bestaande in pl. m. **2000** stuks MAATS en OVERMAATS VUREN BALKEN, aangevoerd van *Frederikstad*, *Laurvich* en *Krakeröe*, **600** stuks Oostzeesche GREENEN en VUREN BALKEN, alsmede eene partij JUFFERS, ELLENS, KOLDERS, EIKEN STOLPEN en pl. m. **800** stuks Dantziger GREENEN DEELEN.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Notaris*.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke en ten Huize van Mejuffer M. M. WISSEMAN, te *Winschoten*, op DINGSDAG den 23sten October 1855, des avonds te zes uur, in openlijke Veiling te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, voorzien van onderscheidene BOVEN- en BENEDENVERTREKKEN ruime ZAAL en verdere GERIJFELIJKHEDEN, zijnde sedert eene reeks van jaren het neringrijk *HEEREN LOGEMENT*, met ruime **SCHUUR, STALLING** en **BLEEKVELD**, staande en gelegen aan de Langstraat te *Winschoten*.

II. Een' grooten, wélaangelegden **TUIN** en **APPELHOF**, waarin onderscheidene fijne VRUCHTDRAGENDE BOOMEN, onmiddellijk achter perceel I gelegen, groot 42 Roeden, 10 Ellen; en

III. De VASTE BEKLEMREGT van 2 Bunders, 90 Roeden, 60 Ellen OUD GROENLAND, achter perceel 2 gelegen, jaarlijks tot vaste huur doende *f* 52—00.

Gemelde GOEDEREN kunnen dagelijks door de Gegadigden worden bezigtigd, terwijl de Conditiën van Verkoop ter lezing liggen ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

De ondergeteekende vaceert **dagelijks** ten zijnen KANTORE ter **overname** der **TALONS** der **4 pCt. WERKELIJKE SCHULD**, ter **bezorging** van **nieuwe Couponbladen**.

J. C. VAN HASSELT.

De ondergeteekenden, Cichorei-Fabrikanten, brengen door deze ter kennis, dat zij den **PRIJS** der **CICHOREI** met ***f* 2—00** de **100 ½ Ned. ℔** hebben **VERHOOGD.**

GRONINGEN, 24 September 1855.

J. S. HAVINGA OORTWIJN.
J. PIETERS.

Op nieuw heeft de ondergeteekende de **100 Ned. ℔ CICHOREI** met **2 Gld. VERHOOGD.**

GRONINGEN, 26 September 1855.

H. KEIZER.

OP EEN' HOUTZAAGMOLEN

worden ten spoedigste gevraagd: een bekwame **MEESTERKNECHT** en een **MIDDELKNECHT**, tegen **goed loon.** Men adressere zich, onder letters A Z, met franko Brieven, aan het BUREAU dezer COURANT.

LEEST DIT!

De ondergeteekende berigt, dat hij zijne Affaire in **GALANTERIËN** *à tout prix* opruimt. Daarentegen heeft hij **geopend** en verzoekt een ieder, zich hiervan te komen overtuigen, **een groot MAGAZIJN van alle soorten** van

POST-, SCHRIJF-, TEEKEN-, GEKLEURD-, BORD- EN PRACHTPAPIER,

uit de beste Fabrijken van het Buitenland. Voorts rekommandeert hij zich voor het **STEMPELEN** van **Postpapier, Kaartjes, Wissels, Apothekers Poederpapier**, ENZ. ENZ. Ook heeft hij eene **keurige BOEKBINDERIJ**, waar men naar den laatsten smaak en zeer solied bindt. Daarbij heeft hij gevoegd eene **LINIËERFABRIJK**, waarin men alle Papieren naar keuze kan gelinieërd krijgen. Ten slotte heeft hij opgerigt eene **STEENDRUKKERIJ**, waar men vlug en sierlijk drukt. Zijne Reizen in het Buitenland hebben hem het **nieuwste** en **doelmatigste** geleerd, terwijl zijne Geëmploijeerden allen **Vreemdelingen** zijn, welke elders op de beste Ateliers gewerkt hebben. **Niets dat niet bijzonder bevalt of door de beste eigenschappen uitmunt, behoeft door de Klanten geaccepteerd te worden.** Bij elke bestelling erlangen zij hiervan eene schriftelijke verklaring.

L. PHILIPPONA,
Poelestraat.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen*.

SEPTEMBER 1855.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur
16	759,87	761,21	760,73	11,6	15,2	14,4	0,94	0,96	max.	Z.t.W.	Z.W.	Z.W.t.W.	betrokken	betrokken	regen
17	762,04	761,99	761,77	12,2	15,8	13,8	0,99	0,77	0,90	W.	W.N.W.	O.	bewolkt	„	betrokken
18	761,91	761,22	761,53	12,8	17,7	13,1	0,88	0,69	0,90	N.	O.	O.N.O.	weinig bewolkt	weinig bewolkt	helder
19	761,21	761,65	762,20	13,0	19,8	15,3	0,94	0,79	0,93	O.Z.O.	N.N.W.	N.t.O.	helder	bewolkt	„
20	764,34	765,14	764,98	13,7	19,3	16,8	0,98	0,86	0,96	N.W.	W.N.W.	N.W.	„	weinig bewolkt	„
21	769,29	768,85	769,65	12,5	19,9	16,6	max.	0,75	0,84	Z.t.W.	W.Z.W.	N.O.t.O.	mistig	„	„
22	770,37	769,89	770,19	14,5	20,8	16,0	0,94	0,76	0,90	Z.O.t.Z.	O.N.O.	N.O.	helder	„	„

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.